

Problematika prevence kriminality a drogové prevence ve vybrané obci

Jakub Prokop

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jakub Prokop**
Osobní číslo: **L21644**
Studijní program: **B1032A020002 Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Problematika prevence kriminality a drogové prevence ve vybrané obci**

Zásady pro vypracování

1. Na základě dostupných zdrojů zpracujte literární rešerši daného tématu.
2. Proveďte dotazníkové šetření a následně zpracujte analýzu dat z hlediska prevence kriminality a drogové prevence ve vybrané obci.
3. Na základě analyzovaných dat navrhněte případné změny a opatření ke zlepšení aktuálního stavu prevence kriminality vybrané obce.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminologie a prevence kriminality I: Úvod do studia*. Praha: Armex Publishing. Skripta pro střední a vyšší odborné školy, 2021. ISBN 978-80-87451-83-0.
 2. SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. Druhé aktualizované vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2016. ISBN 978-80-7556-009-4.
 3. ZEMAN, Petr, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Ivana TRÁVNÍČKOVÁ. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), 2015. ISBN 978-80-7338-151-6.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ivan Princ**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 3.5.2024

Jméno a příjmení studenta: Jakub Prokop

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Práce se věnuje problematice prevence kriminality a drogové prevence v obci Prostějov. Je rozdělena na dvě části. V teoretické části je definována kriminalita a základní pojmy vztahující se k této problematice. Dále jsou charakterizovány druhy kriminality a její prevence, ale také návykové látky a drogová prevence. V praktické části je představena obec s rozšířenou působností Prostějov a jaká je současná situace prevence kriminality a drogové prevence. V práci je zpracováno dotazníkové šetření ve vybrané obci Prostějov, na které navazuje Ishikawa diagram hledající příčiny zkoumaného problému. V závěru praktické části je proveden návrh opatření ke zlepšení stavu prevence kriminality a drogové prevence v obci Prostějov.

Klíčová slova: kriminalita, prevence, návykové látky, drogy, trestný čin

ABSTRACT

The thesis deals with the issue of crime prevention and drug prevention in the municipality of Prostějov. It is divided into two parts. The theoretical part defines crime and basic concepts related to this issue. Furthermore, the types of crime and its prevention are characterized, as well as addictive substances and drug prevention. In the practical part, the municipality of Prostějov is introduced and the current situation of crime prevention and drug prevention is presented. In the thesis a questionnaire survey in the selected municipality of Prostějov is prepared, followed by an Ishikawa diagram looking for the causes of the problem under study. At the end of the practical part, a proposal of measures to improve the situation of crime prevention and drug prevention in the municipality of Prostějov is made.

Keywords: criminality, prevention, addictive substances, drugs, crime

Tímto bych chtěl vyjádřit svou upřímnou vděčnost za cennou pomoc a trpělivost při vedení bakalářské práce panu Ing. Ivanu Princovi, který mi poskytoval odborné rady, podnětné nápady, doporučení a připomínky pro úspěšné zpracování práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 KRIMINALITA A ZÁKLADNÍ POJMY.....	10
2 DRUHY KRIMINALITY	13
2.1 OBECNÁ KRIMINALITA	13
2.2 JINÁ KRIMINALITA	16
3 PREVENCE KRIMINALITY.....	18
3.1 STRUKTURA PREVENCE KRIMINALITY	18
3.2 ÚROVNĚ PREVENTIVNÍCH AKTIVIT	21
3.3 PROJEKTY PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE.....	22
4 NÁVYKOVÉ LÁTKY	24
5 DROGOVÁ PREVENCE	28
5.1 LÉČBA	29
5.2 PREVENTIVNÍ PROGRAMY	30
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	32
6 OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTI PROSTĚJOV.....	33
7 SOUČASNÁ SITUACE PREVENCE KRIMINALITY A DROGOVÉ PREVENCE	34
8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	36
9 ISHIKAWA DIAGRAM.....	53
10 NÁVRH OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STAVU PREVENCE KRIMINALITY A DROGOVÉ PREVENCE	55
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	65
SEZNAM TABULEK.....	66
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Kriminalita a užívání návykových látek představují významné sociální a bezpečnostní problémy, které ovlivňují životy jednotlivců i celých komunit. Prevence kriminality a drogová prevence jsou klíčovými oblastmi ve snaze snižovat negativní dopady těchto jevů na společnost, proto je důležité porozumět sociálním, ekonomickým a environmentálním faktorům, které s kriminalitou a užíváním návykových drog mohou být spojeny. V kontextu České republiky se tyto otázky stávají prioritou ve veřejné politice i ve společenském diskurzu. Práce se zaměřuje na problematiku prevence kriminality a drogové prevence ve vybrané obci s rozšířenou působností Prostějov, nacházející se v Olomouckém kraji. Totožně jako jiné regiony, i Prostějov čelí mnohým výzvám v oblasti kriminality a užívání návykových látek.

V obcích se kriminalita může rozvíjet pod vlivem různých faktorů, včetně již zmíněných socioekonomických podmínek, ale i úrovně nezaměstnanosti, dostupnosti vzdělání, urbanizaci a sociální soudržnosti. Postoje k protiprávním aktivitám formuje i chování jednotlivců či skupin.

S výzvami se v současnosti potýká i prevence proti užívání návykových látek. Jejich dostupnost představuje pokušení pro obyvatele a ohrožuje tak nejen bezpečnost zdraví jich samotných, ale i ostatních. Dalšími výzvami je nedostatečné povědomí o rizicích spojených s užíváním. Nedostatečné povědomí občanů o možnostech prevence kriminality a užívání drog může ovlivnit účinnost a přijetí preventivních programů a iniciativ. Nedostatek důvěry ve veřejné instituce, nedostatek informací o dostupných službách a programech a sociální stigma spojená s určitými preventivními opatřeními mohou bránit efektivnímu zásahu.

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě dotazníkového šetření v obci s rozšířenou působností Prostějov navrhnout opatření ke zlepšení současného stavu prevence kriminality a drogové prevence. Pro dosažení hlavního cíle byly stanoveny cíle dílčí: zpracování literární rešerše daného tématu, provedení dotazníkového šetření a analýza získaných dat z hlediska prevence kriminality a drogové prevence v obci s rozšířenou působností Prostějov.

Zpracovanými metodami v teoretické části je literární rešerše a metoda dedukce. V praktické části bakalářské práce je využita metoda dotazníkového šetření a Ishikawa diagram, který se zaměřuje na hledání kořenových příčin zkoumaného problému. Práce bude vycházet z legislativního pojetí pojmu kriminality.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRIMINALITA A ZÁKLADNÍ POJMY

Úvodem je třeba definovat pojem kriminalita. Kriminalita představuje rozsáhlý a složitý problém, který překračuje hranice a ovlivňuje společnosti po celém světě. Od menších krádeží po organizovaný zločin a násilné činy. Trestné činy (dále v textu jen „TČ“) nabývají různých forem v závislosti na sociokulturním, ekonomickém a politickém kontextu určeného místa. Některé TČ jsou označovány jako univerzální (např. krádeže a přepadení), jiné jako regionální. Ty se vyskytují hojněji v regionech s průchodnými hranicemi či v socioekonomicky zranitelných oblastech (obchod s drogami, obchodování s lidmi). (Percival, 2023)

Kriminalita je v obecném slova smyslu chápáno páčání zločinu, čímž je rozuměno protizákonné chování, aktivity či jednání jednotlivců, popřípadě skupin. Zájmem společnosti je tyto aktivity zcela eliminovat, neboť mají negativní vliv na běžný život nás všech, to je však v reálném světě zcela nemožné.

Přesto, že se kriminalita zdá jako poměrně ustálený a sjednocený pojem, v praxi se koliduje na rozlišující se výklady mnoha odborníků.

Na jednu stranu, z legislativní perspektivy, je za zločin považováno pouze takové jednání, jež je specifikované v trestním zákoníku za trestnou činnost. (Gřivna et al., 2019) Tato charakterizace s sebou nese výhody i nevýhody. Nejpodstatnější výhodou je jednoznačnost a termínová přesnost výkladů konkrétních činů. Nevýhodou naopak tvoří nepřítomnost ostatních jednání, která trestnou činnost předcházejí a doprovází ji. Na stranu druhou, v rámci sociologického vymezení, je na kriminalitu pohlíženo daleko obecněji. Zahrnuje i takové jevy, které nejsou charakterizovány jako trestné, ale s trestnou činností jsou úzce spjaty. Příkladem může být prostituce, zneužívání návykových látek či alkoholismus. (Firstová, 2021; Gřivna et al., 2019) Dalšími důležitými pojmy jsou kriminologie, rozsah, intenzita, struktura a dynamika kriminality a kriminalita skutečná, registrovaná a latentní.

Trestný čin

Dle trestního zákoníku je trestný čin specifikován jako „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“. (Česko, 2009)

Kriminologie

Naukou o kriminalitě se zabývá kriminologie, jedná se o pojem latinsko-řeckého původu, kdy „*crimen*“ znamená zločin, a „*logos*“ vědu. Spojením těchto slov vzejde zjednodušená

definice výrazu, nauka o zločinu. (Gřivna et al., 2019) Dle Edelsteina (2016) je cílem porozumět jevu a vyšetřovat těžké a sériové zločiny za pomoci tvorby typologií a nezávisle takové chování studovat.

Rozsah kriminality

Samotný pojem kriminalita však není dostačující a je třeba definovat i ostatní, související pojmy. Dalším je tedy rozsah kriminality, který udává, kolik trestných činů se událo na určitém vymezeném území a určité časové období. (Trnková, 2019)

Intenzita kriminality

K úplnosti definice je rovněž vhodné uvést intenzitu (úroveň) kriminality, jež udává frekvenci spáchaných trestných činů vzhledem k počtu obyvatel na určitém území, neboť rozsah kriminality zalidněnost území nebere v potaz. (Trnková, 2019) Mimo počet obyvatel zohledňuje i ostatní demografické ukazatele, jako např. věk, pohlaví nebo vzdělání. Intenzita kriminality bývá formulována podílem mezi kompletním počtem spáchaných trestných činů a počtem obyvatel určitého území. Počet obyvatel se přepočítává jednak na 100 tisíc obyvatel a jednak na 10 tisíc obyvatel dle četnosti spáchaných trestných činů, kdy se u často vyskytujících TČ pracuje s číslovkou 100 tisíc a u méně častých s číslem nižším.

$$Index = \frac{\text{Počet trestných činů}}{\text{Počet obyvatel na vymezeném území}} \times 100\,000 \text{ (ev. } 10\,000) \quad (1.1)$$

Výsledné číslo, tedy hodnota, která je mimo jiné zřejmá i z rovnice 1.1, se nazývá index kriminality. (Mikolášková, 2019)

Struktura kriminality

Dalším základním pojmem, konkrétně ukazatelem je struktura kriminality, díky které je možné kriminalitu rozdělit a blíže tak specifikovat, zda je daný TČ páchan převážně muži nebo ženami a který je páchan nejčastěji. Klasifikovat do skupin lze jak samotná kriminalita, tak i jednotliví pachatelé, oběti, ale i formy páchaní kriminality či dokonce způsobené škody. (Mikolášková, 2019)

Dynamika kriminality

Dynamika udává vývoj kriminality v daném časovém úseku. Jestliže se trend nemění, je chápáno, že nedochází k zásadním změnám v souhrnu faktorů vyvolávající kriminalitu. Pro popis vývoje kriminality se využívají pojmy „*kriminální tendence*“, popřípadě „*trend kri-*

minality“, které slouží k popisu změn v kriminalitě. Tyto pojmy značí směr vývoje kriminality jako celku nebo určitých částí, ať už se jedná o vzestupný nebo klesající trend či stagnaci. (Gřivna et al., 2019)

Kriminalita skutečná, registrovaná a latentní

Pro popisování kriminality bylo optimální zjištění všech spáchaných TČ, díky čemuž by informace o rozsahu skutečné kriminality nabyly na váze. K tomu je třeba odhalit všechny TČ, což je v reálném světě nemožné. Orgány Policie České republiky zjistí pouze část skutečné kriminality, která je popisována jako registrovaná kriminalita. Kriminalita latentní, tedy ta, která není registrována ani trestně stíhána, tvoří rozdíl mezi oficiálně registrovanou kriminalitou a kriminalitou skutečnou. Tato forma kriminality zahrnuje aktivity, jež zůstávají skryty a nezaznamenané v policejních statistikách. V souvislosti s rozlišením kriminality dle objasnitelnosti se vyskytují pojmy jako tzv. černá a šedá čísla. „*černá čísla*“ zahrnují aktivitu, o které se policejní orgány nedozvěděly a „*šedá čísla*“ značí takové činy, o kterých se policejní orgány dozvěděly, ale již se jim nepodařilo dohledat pachatele. (Gřivna et al., 2019)

2 DRUHY KRIMINALITY

Dle Českého statistického úřadu se kriminalita v ČR dělí na obecnou a jinou kriminalitu. Do obecné se řadí násilná, mravnostní, majetková a ostatní kriminalita a do jiné kriminality spadá hospodářská kriminalita, vojenské trestné činy a zbývající kriminalita. (Odbor statistik rozvoje společnosti, ©2024)

2.1 Obecná kriminalita

Značnou část skutečné kriminality tvoří obecná kriminalita, což dokládá její podíl na kriminalitě jako celku. Zahrnuje jak formy agresivního chování, tak i nenásilné projevy ovlivňující vnímání bezpečnosti veřejnosti. Řadí se sem násilná kriminalita, mravnostní a majetková kriminalita. (Policie ČR, ©2024a)

Násilná kriminalita

Násilná kriminalita se svou charakteristikou řadí mezi nejzávažnější, přesto však není interpretován konzistentně. Rovněž neexistuje jednotná odborná definice jak násilí, tak násilné kriminality jako takové. (Marešová et al., 2015) Princip spočívá v újmě na základní lidské hodnoty – tedy na život, zdraví, důstojnost, svobodu a ostatně i psychiku. Mezi násilnou kriminalitu se řadí jak činy, jež jsou násilné povahy a násilí je nástroj k dosažení cíle, tak i činy, které rovněž vyžadují násilí, popř. pohrůžky násilím, avšak jeho cíl je spíše majetkové, sexuální nebo jiné než násilné povahy jako takové. Rovněž zde patří jednání nevyžadující násilí a pohrůžky násilím, ale jedná se o skutky, pro které je násilí typické. (Staňková et al., 2014)

V oblasti násilné kriminality jsou konkrétní trestné činy specifikovány v trestním zákoníku (dále v textu jen „TZ“) celkem v deseti hlavách zvláštní části. (Česko, 2009) Nejčastěji se jedná o ublížení na zdraví (§ 146 TZ), nebezpečné vyhrožování (§ 353 TZ) a loupeže (§ 173 TZ). (Odbor statistik rozvoje společnosti, ©2024; Česko, 2009) Zvláštní pozornost je vedena vůči trestnému činu vraždy (§ 140 TZ), který je považován za nejzávažnější delikt v tomto kontextu. Zájem se sdílen jak mezi odborníky zabývajícími se kriminologií a právem, tak i širší veřejností. (Odbor statistik rozvoje společnosti, ©2024)

Násilná kriminalita je natolik významná, že její intenzita slouží mnohdy jako indikátor úspěšnosti státu v boji proti trestným činům. Vysoká míra násilné kriminality často ubírá na pocitu bezpečí ve společnosti a vyvolává obavy. (Staňková et al., 2014)

Mravnostní kriminalita

Gřivna (2019) definuje mravnostní kriminalitu jako páčání trestné činnosti ve spojení s pohlavním pudem kdy jeho charakteristický rys tvoří pohlavní touha pachatele. V rámci trestné činnosti zastupují mravnostní činy pouze menšinou část, je však třeba brát v potaz, že se jedná o velmi vysokou závažnost, neboť u obětí těchto činů se mohou vyskytovat např. trvalé psychické potíže. To může být dáno zásahem do intimní sféry obětí, ale také vysokou medializací či z obav dopadu na společnost.

Mravnostní kriminalita je ve společnosti chápána různě, neboť lidé zaujímají odlišné hodnoty, normy a kulturní pozadí, jež často ovlivňuje jejich pohled na dané jednání. Chápány jsou tak ta jednání, která jsou motivována sexuálně a která jsou ve společnosti naprosto neakceptovatelná. Obecně se popisovaná skupina kriminality rozděluje do dvou dalších kategorií, které jsou definovány následovně: (Gřivna et al., 2019)

- **Sexuální trestné činy** – Sexuálním trestným činem se rozumí uspokojení sexuálních potřeb proti vůli napadené osoby. Sem převážně spadají trestné činy podle třetí hlavy trestního zákoníku „*Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*“. Specificky se jedná např. o znásilnění (§ 185 TZ), sexuální nátlak (§ 186 TZ), pohlavní zneužití (§ 187 TZ), soulož mezi příbuznými (§ 188 TZ) či trestná činnost v oblasti pornografie, kdy lze uvést např. šíření pornografie (§ 191 TZ) nebo zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ). (Česko, 2009)

Výše vypsány jsou činy v rámci hlavy III trestního zákoníku, z ostatních hlav lze uvést svádění k pohlavnímu styku (§ 202 TZ), se skutečností sexuálního motivu i vražda (§ 140 TZ) apod. (Gřivna et al., 2019)

- **Trestné činy spojené s prostitucí** – Úvodem je třeba uvést, že prostituce v České republice doposud není žádným legislativním způsobem kontrolována a v zásadě se tedy nejedná o nezákonnou činnost. Mezi takovou činnost však patří kuplířství (§ 189 trestního zákoníku) a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí (§ 190 trestního zákoníku) nacházející se rovněž v trestním zákoníku v hlavě III jako „*Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*“.

Dále v kontextu s TČ spojenými s prostitucí souvisí např. šíření nakažlivé lidské nemoci (§ 152 TZ), ohrožení pohlavní nemocí (§ 155 TZ) nebo i obchodování s lidmi (§ 168 TZ). (Gřivna et al., 2019)

Majetková kriminalita

Stejně jako kriminalita násilná a mravnostní, i majetková spadá pod kriminalitu obecnou. Na rozdíl od kriminality mravnostní, která tvořila pouze minoritní část celkově spáchané kriminality, majetková kriminalita je v policejních statistikách trvale umístěna na první pozici v podílu páchaní kriminality.

Charakteristickým znakem, jak je zřejmé z názvu, jsou útoky proti majetku fyzických a právnických osob. Rozděluje se do tří skupin:

- pro první skupinu jsou typické takové trestné činy, kdy je cílem pachatele obohacení se o majetek. Tudíž se takováto jednání označují také jako jednání obohacovací. Zařazuje se sem např. krádež a zpronevěra (§ 205 a § 206 TZ), podvod, pojistný podvod (§ 209 a § 210 TZ) apod... (Gřivna et al., 2019)

Uvedeno by zde mohlo být i vydírání, popř. loupež, díky přítomnosti násilí je však kategorizováno do kriminality násilné. (Štěpánová, 2017)

- V rámci druhé skupiny je typické poškození majetku, označováno bývá jako jednání poškozující. Zde lze vyjmenovat např. poškození věřitele (§ 222 TZ), poškození cizí věci (§ 228 TZ), zneužívání vlastnictví (§ 229 TZ) a ostatní trestná činnost nacházející se v páté hlavě trestního zákoníku spojená s poškozením cizí věci. (Gřivna et al., 2019)
- Ve třetí skupině je obsaženo jednání, při kterém pachatel užívá trestnou činnost, kterou páchá jiná osoba. Příkladem skupiny je legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. „*praní špinavých peněz*“ a podílnictví. (Štěpánová, 2017)

Ostatní kriminalita

Jedná se o skupinu trestných činů, která nemá sjednocenou definici a zároveň spadá pod obecnou kriminalitu. Obsahuje různorodé trestné činy s různými charakteristikami. (Odbor statistik rozvoje společnosti, ©2024)

Typickými trestnými činy dané kategorie je např. nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů, trestné činy páchané pod vlivem návykových látek, maření výkonu úředního rozhodnutí nebo ohrožování výchovy dítěte. (Kraj Vysočina, ©2024; Odbor statistik rozvoje společnosti, ©2024)

2.2 Jiná kriminalita

Dále se kriminalita dělí na jinou kriminalitu zabývající se rozmanitějším spektrem trestných činů, které nezapadají do výše zmíněných kategorií. Zahrnuje hospodářskou kriminalitu, vojenské trestné činy a zbývající kriminalitu.

Hospodářská kriminalita

Hospodářská, někdy také označována jako ekonomická kriminalita bývá často zaměňována s kriminalitou majetkovou. Rozdíl tvoří především cílový objekt, kdy v majetkové kriminalitě je čin směřován vůči majetku fyzických a právnických osob, zatímco v rámci kriminality hospodářské je čin veden proti hospodářskému systému a chodu takového systému. Z legislativního pohledu se nejčastěji jedná o činy uvedené v šesté hlavě trestního zákoníku, ale i o některé činy z hlavy páté trestního zákoníku a z hlav ostatních. (Gřivna et al., 2019)

Dle Policie ČR má významný podíl hospodářské kriminality nejenom ekonomický, ale i občanskoprávní a trestně právní dopad. Z hlediska řešení je třeba neustále rozvíjet a zdokonalovat znalost příslušných pracovníků nejenom policie, ale i orgánů státní správy. (Policie ČR, ©2024b)

V praxi bývá složité jí přesně charakterizovat definicí, proto se pro její popis čteně užívají konkrétní druhy hospodářské kriminality. Ty nejčastější tvoří:

- kartelové trestné činy,
- podvodné praktiky,
- podvodné získávání dotací a jejich zneužívání vládními nebo nevládními organizacemi,
- počítačová kriminalita,
- falešné firmy,
- trestné činy v souvislosti s účetnictvím,
- neplacení sociálních plateb ze strany podniků,
- podvody v souvislosti s měnou,
- nekalá soutěž,
- podvod spotřebitelů a další... (Gřivna et al., 2019)

V současné době je pozorovatelný nárůst rozsahu trestné činnosti, který má charakter organizovaného zločinu s mezinárodním rozměrem. Prominentním znakem je značná latence, což znamená zpožděný nebo skrytý vztah mezi jednáním a jeho následky v dané problematice či konkrétním případě. Tato vlastnost charakterizuje něco, co není okamžitě patrné nebo zjevné. Latentní kriminalita, také nazývaná skrytá kriminalita, zůstává nepovšimnuta a nedostává se do sféry trestního řízení. To může výrazně zkreslovat statistiky, které sbírají a zpracovávají orgány odpovědné za trestní řízení, včetně policie, soudů a státního zastupitelství. Latentní kriminalita často převažuje nad odhalenou kriminalitou, často dosahujíc několikanásobku této odhalené. (Růžičková, 2022)

Vojenské trestné činy

Vojenské trestné činy jsou konkrétně specifikovány v trestním zákoníku. O nich pojednává hlava XII skládající se ze čtyř dílů. První díl tvoří trestné činy proti podřízenosti a cti, druhý specifikuje povinnosti v rámci vojenské služby, třetí obsahuje protiprávní jednání vůči povinnostem strážní, dozorčí nebo jiné služby a závěrečný díl je věnován činům ohrožujícím bojeschopnost ozbrojených sil. (Česko, 2009)

Zbývající kriminalita

Závěrečnou kategorii skutků zahrnutou v policejní statistice je tzv. zbývající kriminalita, do které spadají trestné činy, jež nespádají jednak do kriminality obecné, hospodářské, a ani do kriminality spojené s vojenskými trestnými činy. Podobně jako ostatní kriminalita v předešlé podkapitole, i zde se jedná o rozmanitou skupinu TČ, které nemají společné charakteristiky. Lze mezi ně zařadit zanedbání povinné výživy nebo šíření poplašné zprávy. (Odbor statistik rozvoje společnosti, ©2024)

3 PREVENCE KRIMINALITY

Dle Firstové (2021) i Schneidera (2015) se nápodobně jak u kriminality, tak i v její prevenci neboli předcházení naráží na mnohost rozlišujících se výkladů pojmu a shodují se na důležitosti ustálení definice.

Obecně tvoří prevence kriminality nedílnou součást trestní politiky vedle represe. Zahrnuje škálu nenásilných opatření, jež směřují k předcházení kriminality a ke snižování obav. Opatření zahrnují aktivity prováděné státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty. Cílem opatření je omezit rozsah a závažnost kriminality a jejich následků. Dosažení takového cíle je možné mnoha způsoby, včetně omezení příležitostí ke spáchání trestných činů nebo působením na potencionální pachatele. (Ministerstvo vnitra České republiky, ©2024c)

3.1 Struktura prevence kriminality

Prevenci kriminality je možné strukturalizovat dle obsahového zaměření. Zaměřuje se jednak na pachatele (sociální prevence), samotnou situaci (situační prevence) a následně oběť trestného činu (viktimologická prevence). (Firstová, 2021)

Sociální prevence

Sociální prevence je strategie soustředěvaná na identifikaci rizikových faktorů spojených se sociálním vývojem jedince, které mohou zapříčinit rozvoj protiprávního jednání. Rovněž jsou zaměřeny na zesílení ochranných faktorů, jejichž cílem je redukovat pravděpodobnost vzniku takového jednání. Orientovány jsou především vůči mladým lidem a v rámci sociálního vzdělávání je učí zvládat nepříznivé vlivy svých vrstevníků a sociálního kontextu. Sociální prevence kriminality tvoří část státní sociální politiky, která usiluje o transformaci nepříznivých aspektů nejenom společnosti, ale i ekonomiky, kultury a dalších sfér, které mohou podněcovat kriminalitu. Cílem je utvářet vhodné podmínky podporující život v souladu s právními i morálními standardy. (Firstová, 2021) Mezi typické cíle opatření sociální prevence patří:

- **Rodinné prostředí** – mnoho autorů odborných publikací se shoduje na faktu, že nejzásadnějším faktorem je rodinné prostředí. Osobnost se rýsuje již od dětství, proto je důležité, jakým způsobem působí rodina na každého jednotlivce, neboť dítě, jež se v rodině učí a pozoruje chování členů má sklon takové chování v budoucnu napodobovat. (Firstová, Zámek, 2021) Negativní vliv má např. kriminální chování členů rodiny, velikost rodiny (v rodinách čítajících vyšší počet členů, než je obvyklé, může

docházet k přehlížení či nedostatečnému věnování pozornosti směrem k jednotlivci), nebo nesprávná výchova (např. příliš tvrdé tresty). (Firstová, 2021)

- **Školní prostředí** – dalším významným faktorem je školní prostředí, které jednotlivce ovlivňuje již od samotného dítěte ve školním zařízení, kde se utváří jeho osobnost a dochází k rozvoji individuálních dispozic. Dítě se kolem šestého roku věku stává žákem a začíná se zapojovat do doposud neznámých interakcí s učiteli a spolužáky. Škola představuje nové normy a hodnoty, které se mohou lišit od těch, jež poznal doposud v rodině, z toho důvodu se stává jedním z hlavních faktorů ve formování životního stylu dítěte, jeho postojů a hodnot. (Firstová, Zámek, 2021)
- **Individuální charakteristiky** – ovlivňují, jakým způsobem jedinec reaguje na vnější podněty a jak se adaptuje na různé sociální situace. V rámci sociální prevence kriminality jsou takovéto charakteristiky chápány jako potenciaální rizikové faktory. Mezi individuální rizikové faktory patří např. nízká inteligence, úroveň vědomostí a sebekontrola. Dále např. impulzivita nebo hyperaktivita. (Firstová, 2021)
- **Socio-ekonomické faktory** – za předposlední kriminogenní faktor uvádí Firstová (2021) socio-ekonomické faktory, mezi které řadí omezený příjem rodiny, začlenění do určité sociální skupiny, identifikace s etnickými, sexuálními nebo náboženskými menšinami.
- **Pohlaví** – v neposlední řadě se uvádí i samotné pohlaví, neboť je zřejmá převládající vyšší míra agresivity u mužů než u žen. (Firstová, 2021)

Situační prevence

Situační prevence se od sociální liší samotnou podstatou, kdy původním konceptem je „*redukce příležitostí*“ ve smyslu k páčání trestné činnosti. Teoreticky se tak snižuje trestná činnost tím, že dochází ke znemožnění její páčání bez ohledu na motivaci nebo úmysl pachatele, odrazuje jej od spáčání a snižuje podněty, které zvyšují motivaci osob spáchat TČ. (Freilich, Newman, 2024) Firstová (2021) uvádí, že TČ jsou v rámci situační prevence spojeny s konkrétními časy, místy a okolnostmi. Příkladem je uvedeno vloupání do domu, které se zpravidla odehrává v době, kdy je majorita lidí mimo domov. Dále zdůrazňuje konkrétní opatření, která mění podmínky ke spáčání trestné činnosti, namísto pouhé kontroly pachatelů.

Opatření situační prevence jsou následující:

- **Posílení ochrany objektů, osob a věcí** – Nejčastěji se používají technická zabezpečení typu bezpečnostní zámky, dveře, mříže, okenní fólie a alarmy. Výjimkou není ani fyzická ochrana či dokonce výcvik v sebeobraně.
- **Přesun ohrožených věcí na bezpečnější lokalitu** – Věcmi se mohou rozumět, a nejčastěji i v dané problematice rozumí, hotovost, která se pro zvýšení bezpečnosti ukládá v bankovních institucích. Rovněž se může jednat o uschování cenných papírů, parkování automobilů na hlídaných parkovištích či dokonce odnášení cenností z automobilu.
- **Omezení dostupnosti prostředků vhodných ke spáchání trestného činu** – Zde je nejdůležitější omezení držení střelných zbraní ale i ostatních předmětů (rozumějme např. výbušniny, jedy), které mohou být pro pachatele vhodné ke spáchání TČ.
- **Snížení předpokládaného prospěchu z TČ a zvýšení rizika pro pachatele** – s technologickým pokrokem přicházejí různé metody ochrany ohrožených věcí, které umožňují individuální identifikaci. To může zahrnovat jak čipy, tak i starší postupy, jako je vyrážení obtížně odstranitelných výrobních čísel. Tato označení dále ztěžují pachateli další prodej odcizených věcí a zvyšují riziko odhalení. Patří sem také elektronické zabezpečení v obchodech a ochranné prvky používané u bankovek.
- **Optimalizace monitorování lokality** – Dohled lze provádět různými způsoby pomocí široké škály fyzických i technických bezpečnostních prostředků. Mezi tato opatření se řadí aktivita policie, soukromých bezpečnostních firem i přirozený dohled obyvatel. Technické prostředky mohou zahrnovat použití kamerových systémů, které se běžně používají k monitorování vnitřních prostorů v bankách, obchodech, na úřadech, ale také k monitorování veřejného prostranství (náměstí). (Firstová, 2021)

Viktimologická prevence a pomoc obětem TČ

Viktimologická prevence, dle některých zdrojů také jako prevence viktimnosti se zaměřuje na ochranu potencionálních nebo skutečných obětí TČ. (Firstová, 2021) Dle Svatoše (2016) je založena na principech bezpečného chování, které berou v úvahu různé kriminální situace a psychickou připravenost jednotlivců. (Svatoš, 2016)

V praxi se to projevuje prostřednictvím skupinového i individuálního zdravotního, psychologického a právního poradenství a tréninku v sebeobraně. Aplikuje přístupy ze sociální i situační prevence a uplatňuje se na primární, sekundární i terciární úrovni v závislosti na míře ohrožení. Jednotlivé úrovně jsou blíže charakterizovány v kapitole níže. (Svatoš, 2016) Nyní se nabízí otázka přiměřenosti, kdy je zcela jistě podstatná připravenost občanů na možné kriminální situace za pomoci výše zmíněného poradenství, tréninku, popř. i díky informovanosti, není však žádoucí občany podobnými opatřeními přehltit, neboť by mohlo dojít k překročení rozumné meze a ovlivnit tak jejich kvalitu každodenního života. Důvodem by mohla být vysoká obava o vlastní bezpečnost, která může vést k vyhýbání se jakýmkoli situacím s potencionálním rizikem. (Firstová, Zámek, 2021) Jak je zmíněno výše, jedná se o ochranu potencionálních nebo skutečných obětí TČ.

- Vůči potencionálním obětem (např. důchodci, děti) je směřována spíše osvětová a poradenská činnost (jak se mají chovat, aby ochránili sebe a svůj majetek, nebo co mají dělat před útokem, během a po něm). (Svatoš, 2016)
- Kdežto u obětí TČ dochází spíše k psychologické, sociologické nebo právní pomoci v rámci kterých lze využít poskytovatele služeb obětí jako je např. Bílý kruh bezpečí, Občanské sdružení Rosa nebo Člověk v tísni. (Firstová, 2021)

3.2 Úrovně preventivních aktivit

Prevence kriminality se dělí na tři hlavní úrovně. Rozdělují je specifické cíle a strategie, které se zaměřují na předcházení kriminality a identifikaci rizikových skupin.

Primární prevence

Primární prevence se zaměřuje na ochranu jednotlivců před zapojením se do různých forem kriminality, které se vyskytují ve společnosti. V této fázi je snahou vyvarovat se spáchání trestné činnosti. Hlavním cílem je zlepšení životních podmínek na takovou úroveň, aby jednotlivci neměli potřebu páchat trestnou činnost. Rovněž se jedná o podporu základních hodnot a vztahů, jež podporují zdravé fungování společnosti. V primární prevenci se klade důraz na prevenci samotného trestného činu než na potencionálního pachatele. (Mohammadi Nevisi, 2019)

Realizována je např. prostřednictvím výchovy již ve školních zařízeních, v rodinném prostředí, v komunitě, prostřednictvím médií. (Firstová, 2021)

Sekundární prevence

Sekundární prevence na rozdíl od primární spočívá v uplatňování ochranných opatření pro potenciální pachatele, u kterých existuje určité riziko spáchání trestného činu. Mezi rizikové potenciální pachatele patří např. narkomani, dlouhodobě nezaměstnaní nebo záško-láci. Preventivní aktivity jsou vedeny i vůči potenciálním obětem trestných činů se zvýšenou mírou zranitelnosti. Jedná se o děti, seniory, osoby se zdravotním postižením, ženy. (Firstová, Zámek, 2021) Příkladem prevence vůči potenciálním pachatelům může být kamerový systém na nebezpečných místech nebo osvětlení nebezpečných úseků. Kdežto u po-tencionálních obětí lze uvést např. dostatečnou informovanost o aktuální situaci v daném místě (informovat žáky o výskytu pedofila atd.). (Svatoš, 2016)

Terciární prevence

V terciární prevenci vycházíme z fáze, kdy již došlo k trestnému činu. Reakce se zaměřuje na prevenci spáchání dalšího trestného činu. Obětem trestných činů je směřována podpora, péče a pomoc s cílem podpořit jejich psychickou stabilitu a sociální reintegraci. (Firstová, 2021)

Za oblast primární a sociální prevence jsou zodpovědné především rodiny, obce a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Sekundární a terciární prevence, vzhledem k odborné náročnosti, spadá do působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí a v některých situacích i Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví. (Ministerstvo vnitra České republiky, ©2024f)

3.3 Projekty prevence kriminality v České republice

V ČR je mnoho projektů prevence kriminality, které realizují kraje, obce, jednotlivé městské policie, Policie České republiky či nevládní organizace. (Ministerstvo vnitra České republiky, ©2024e)

Asistent prevence kriminality

Jedná se o svou působností celorepublikový projekt realizovaný od roku 2009 spadající do sociální prevence. Cílem je redukce počtu TČ, přestupků a ostatních pro společnost nežádoucích jevů, zejména v oblastech sociálního vyloučení. Má posilovat vymahatelnost práva, předcházet sporům v sousedství a skryté protiprávní činnosti, se kterou má Policie ČR v oblastech sociálního vyloučení potíže. Rovněž se snaží o změnu negativního vnímání na osoby z těchto vyloučených lokalit.

Asistent prevence kriminality (dále v textu jen „APK“) se vybírá z obyvatel ze sociálně vyloučených oblastí a disponuje neformální autoritou a znalostmi o situaci v dané lokalitě. Je zaměstnán u místního policejního sboru a podléhá jeho vedení i dohledu. APK se účastní prevence kriminality v dané oblasti, ochrany osob a majetku a vede dohled nad dodržováním veřejné čistoty. Je podřízen určitému strážníkovi. (Ministerstvo vnitra České republiky, ©2024a)

Domovník – preventista

Druhým, rovněž celorepublikovým projektem z hlediska prevence je Domovník – preventista, který je od roku 2013 v rámci sociální prevence konkrétní odpovědí na aktuální potřeby obcí usilujících o zvýšení bezpečnosti a nastolení veřejného pořádku.

Významným cílem je přesvědčit občany žijící v sociálně vyloučených lokalitách, že i zde je možné vést bezpečný život na vyšší sociální úrovni při dodržování stanovených pravidel chování. Princip je obdobný jako u předešlého projektu, vybere se pracovník („domovník“) znalý dané lokality, který bude komunikovat s nepřizpůsobivými občany, posilovat jejich odpovědnost a obecně je vést k vytváření vhodnějších podmínek pro život. Opět je podřízen pracovníkem obecní policie. (Ministerstvo vnitra České republiky, ©2024b)

Bezpečná lokalita / Bezpečná země

Předposledním projektem, respektive dvojicí projektů, i nyní s realizací po celé České republice jsou od roku 2012 Bezpečná lokalita a Bezpečná země oblastně spadající pod situační prevenci. Program Bezpečná lokalita spočívá ve zřizování kamerových systémů, veřejného osvětlení a hlídaných parkovišť a ostatních opatřeních vedoucích k zabezpečení objektů fyzických a právnických osob. Bezpečná země poskytuje informace občanům o vhodných opatřeních k zabezpečení jejich majetku prostřednictvím mechanických zábranných prostředků. (Ministerstvo vnitra České republiky, ©2024d)

Dalšími specifickými programy prevence kriminality jsou např. Úsvit, Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, Prevence domácího násilí, Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech, Systém včasné intervence a Speciální výslechové místnosti. (Odbor prevence kriminality, 2018)

4 NÁVYKOVÉ LÁTKY

Úvodem je podstatné definovat co to vlastně návykové látky neboli drogy jsou. Pojem droga je odvozen z arabského slova „*durana*“, znamenající léčivo. S tím souvisí i její původní označení suroviny používané k výrobě léků. Totožně se užívají ve farmacii i v současné době. V českém jazyce se lze setkat s rozlišujícími se významy:

- Droga (léčivo) – jak je nastíněno výše, prvotní chápání slova je ve smyslu léčiva, kdy se využívají usušené rostliny a živočichové nebo jejich části.
- Psychoaktivní droga (návyková látka, psychotropní látka, droga) – druhá definice je definuje jako návykové látky, které ovlivňují psychiku. Značná část těchto látek je nelegální, popř. množstvím omezená. (Mahdalíčková, 2014)

Měkké a tvrdé návykové látky

Typicky jsou tato označení používána k rozlišení mezi drogami, které jsou společností tolerovány (měkké) a těmi, které nejsou (tvrdé).

Rovněž často slouží k rozlišení mezi drogami s vysokým potenciálem závislosti a předávkování (tvrdé) a těmi, jež mají takové potenciály nižší (měkké). Mezi tvrdé drogy patří např. kokain, metamfetamin, heroin a LSD, mezi lehké patří např. alkohol, tabák a marihuana. (Vytell, 2023)

Druhy návykových látek

Tabulka 1 Rozdělení návykových látek. (Drogy a závislost na nich, nedatováno)

Zařazení		Zástupci
Měkké	Cannabinoidy	Marihuana, hašiš,
Tvrdé	Stimulační drogy	Pervitin, amfetaminy, kokain, crack
	Halucinogeny	LSD, MDMA/extáze
	Opiáty	Heroin, morfin, opium
	Rozpouštědla	Toluen
	Sedativa	Diazepam

Drogy je možné kategorizovat do různých skupin, které jsou určeny např. podle účinků na lidské tělo, způsobu použití, původu nebo místa, kde dochází k jejich použití. (Department of Health and Aged Care, ©2021) Tabulka 1 vychází z rozdělení dle působení na psychiku.

Marihuana

Marihuana (též známá jako konopí) je označení pro sušené listy, květy, stonky a semena rostliny konopí, které obsahují psychoaktivní látku známou jako delta-9-tetrahydrokanabinol (THC). Často je používána jako prostředek k úlevě od bolesti a duševní úzkosti. Její užívání však může mít i nežádoucí účinky, zejména v případech, kdy dochází k její zneužívání. Riziko zvyšují i individuální faktory, jež se u každého jedince mohou lišit, jako je např. zdravotní stav, duševní zdraví, prostředí či předešlé zkušenosti. Mezi ty nejčastější nežádoucí účinky patří hlad, zhoršená paměť, nízká motorika, pomalé reakce, deprese. (Drugs.com, ©2000–2024) Díky relativně „přijatelným“ rizikům patří konopí mezi nejčastěji užívané návykové látky. (Zeman et al., 2015)

Dnes velmi častým, poněkud kontroverzním tématem v souvislosti s marihuanou je její legalizace, do které se postupně zapojuje čím dál více států. Nad touto otázkou je nyní intenzivně vedena diskuze i v České republice. (Lucovič, 2024)

Pervitin

Nejrozšířenější drogou u nás je pervitin, také nazýván jako metamfetamin. Jedná se o krystalky bílého či lehce nažloutlého zbarvení jehož účinky spočívají v tělesné i duševní stimulaci, potlačení únavy, zvýšené sociability nebo zvýšení bdělosti. Užívat jej lze nitrožilně, šňupáním či spolknutím. Uživatelé si mohou rychle vyvinout silnou psychickou závislost, která může vést k předávkování. To se projevuje jako akutní infarkt myokardu s rizikem úmrtí. Mezi méně závažná rizika patří poruchy myšlení, ztráta paměti, agresivita nebo např. paranoia, díky které mohou být nebezpeční nejenom vůči sobě, ale i ostatním. (Národní zdravotnický informační portál, ©2024a)

Česká republika v souvislosti s pervitinem řeší značný problém, neboť dle analýzy vzorků z odpadních vod na množství pervitinu dopadla úplně nejhůře. Vzorky byly odebrány celkem z 80 měst v Evropské unii, z toho pět prvních příček z hlediska nejvyšší koncentrace obsadily právě česká města. Jednalo se o Ostravu (684 mg na tisíc obyvatel), Brno (564 mg na tisíc obyvatel) a dále České Budějovice, Karlovy Vary a Prahu. (Nattrass, 2022)

Kokain

Mezi další nejrozšířenější návykové látky patří i kokain vyskytující se ve formě bílého prášku. Ve zkrystalizované podobě (společně s jedlou sodou a vodou) je nazýván jako „*crack*“. Po užití drogy dochází k duševní i tělesné stimulaci, což se projevuje pocitem nadřazenosti, síly, zvýšeného sebevědomí a bdělosti. Také může dojít ke snížení nebo úplnému vymizení únavy a chuti k jídlu. Po odeznění vypsanych účinků může dojít k vyčerpání či depresi, což je způsobeno spotřebou energetických zásob organismu. Pravidelné užívání kokainu může vést k výrazné ztrátě hmotnosti, svalovým křečím a úzkostem. Dalším rizikem je snadné předávkování, agresivita, halucinace či poruchy paměti. (Národní zdravotnický informační portál, ©2024b)

LSD

Neméně známé je i halucinogen LSD, který svou podobou připomíná čtverečky papíru napuštěné gelem. Vyskytuje se ale i v podobě želatiny či tablet. Běžně se jeho účinky projevují pocity mírného třesu, neschopností kontrolovat své pohyby, fluktuací teploty těla, kolísáním krevního tlaku, zvýšenou citlivostí na barvy a závratěmi. Při vyšších dávkách může docházet k extrémním změnám nálad, od stavů hluboké blaženosti až po stavy děsivé hrůzy a strachu o život, kdy uživatel není schopen rozlišit realitu. Konzumace LSD může způsobit rozvoj psychických problémů jako jsou úzkosti a bludy, tyto problémy často vyžadují hospitalizaci u psychiatra. (Národní zdravotnický informační portál, ©2024c)

Heroin

Heroin je surový přípravek diamorfinu, což je narkotické analgetikum používané při silných bolestech. Diamorfin se přirozeně vyskytuje v semenech některých druhů máku. Je to vysoce návyková látka v podobě bílého nebo nahnědlého prášku, který se užívá formou tzv. „*šňupání*“ nebo se kouří. (National Institute on Drug Abuse, 2018) Také se může rozpustit společně se slabou kyselinou a aplikovat ho injekčně. (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, ©2024) Způsobuje uvolnění a dochází k silnému zklidnění celého nervového systému, což je rizikové především při zklidnění dýchacího centra a způsobit tím smrt. Na heroinu vzniká rychlá a silná psychická i fyzická závislost. Abstinenci příznaky následují velmi krátkou dobu po odeznění působení heroinu v těle. Užívání této drogy má několik rizik – celkové poškození organismu, především mozku a jater, ale také riziko infekce a nemocí, jako je žloutenka typu A, B i C nebo HIV. (Národní zdravotnický informační portál, ©2024d)

Opium

Opium je droga s tlumivým účinkem, která se získává z máku setého (lat. *Papaver somniferum*). Tato droga zpomaluje přenos zpráv mezi mozkem a tělem. Surové opium se využívá jako surovina k výrobě dalších omamných látek, např. k výrobě kodeinu, heroinu nebo morfinu. (Národní zdravotnický informační portál, ©2024e)

Krátkodobými účinky po užití opia jsou euforie a uvolnění, úleva od bolesti, zpomalené dýchání, nízký srdeční tep a zhoršené reflexy. Dlouhodobými účinky opia je nutnost zvyšování dávky pro dosažení stejného účinku, nepravidelná menstruace a neplodnost. (Alcohol and Drug Foundation, 2023)

Toluen

Toluen se řadí mezi těkavé látky, které patří mezi tlumivé látky. Nejčastěji ve formě organických rozpouštědel, které se užívají formou inhalace výparů. Způsobují psychický útlum, spavost, halucinace i euforii a nevolnost. U závislých se objevuje i ztráta čichu a sluchu a při dlouhodobém užívání těchto látek dochází k celkovému poškození organismu, kdy je uživatel neschopný vnímání svého okolí. (Národní zdravotnický informační portál, ©2024f)

Sedativa

Sedativa jsou látky s uklidňujícími účinky, které se používají při léčbě úzkostí nebo se podávají před operačními zákroky. Na těchto látkách si může uživatel vypěstovat psychickou a fyzickou závislost. Největším rizikem jsou léky barbituráty tlumící centrální nervový systém. (Národní zdravotnický informační portál, ©2024g)

MDMA/extáze

MDMA je syntetická droga působící jako stimulant a halucinogen. (National Institute on Drug Abuse, 2017) MDMA zvyšuje pocit empatie a zvyšuje pocit spojení s ostatními a sociálního přijetí. Pilulky prodávané jako extáze mohou mít látky MDMA velmi málo a přimíchávají se do nich další látky a jiné drogy, proto je těžké zjistit, jakou reakci lze po požití očekávat a jestli se dostaví i negativní účinky. Po konzumaci se často dostaví euforie, pocit návalu energie a sebevědomí, rozšiřují se zornice, zrychluje se srdeční tep a zvyšují krevní tlak. (Alcohol and Drug Foundation, 2024)

5 DROGOVÁ PREVENCE

Rozvinuté země světa aktivně bojují proti narůstajícímu problému šíření drog. Zhruba třicetileté zkušenosti v boji proti drogám dovedly společnost k poznatkům, které jsou nyní nápomocny. Základním poznáním je, že problematika návykových látek je komplexním problémem, který není možné úspěšně řešit izolovaně. (Magistrát hlavního města Prahy, ©2024)

Nejefektivnějším způsobem v boji proti užívání drog je prevence. Zahrnovat by měla programy v rámci rodin, škol, komunit a médií a šířit tak osvětu a vzdělávání, které lidem pomáhají porozumět nebezpečí. (Medlineplus.com, ©2023) Rozděluje se do tří skupin – primární, sekundární, terciální.

Primární prevence

Provádí se zejména v rámci rodin, kde je klíčové poskytovat dětem pravdivé informace a otevřené rozhovory (například v nebezpečí spojených s kontaktem s cizími lidmi). Stejně tak je důležité motivovat děti k zapojení do smysluplných aktivit během volného času. Rodiče by měli věnovat dětem adekvátní množství času, naslouchat jim, poskytovat jim pomoc a podporu, a hlavně je vést k hrdosti na svou jedinečnost. Je nutné učit odpovědnost za své jednání, důvěřovat jim, zároveň je důležité je kontrolovat a utvářet s nimi hodnoty, jako je upřímnost a respekt jak k sobě, tak k ostatním.

Primární prevence má své místo mj. i ve školním prostředí a zahrnuje různé aktivity, které mají za cíl předcházet sociálně-patologickým jevům. Jejím úkolem je předcházet vzniku těchto problémů a vybavit cílovou skupinou znalostmi, dovednostmi a postoji, které podporují zdravý životní styl. Tyto dovednosti by měly být aplikovatelné nejen v momentu, kdy se realizují programy primární prevence, ale také v každodenním životě. (Ježková, 2021)

Sekundární prevence

Sekundární prevence se v podstatě zabývá identifikací již existujících problémů a jejich léčbou. Jedná se o hledání cesty k běžnému životu bez drog pro ty, kteří se s nimi již pravidelně setkávají. Cílem je pomoci těmto jedincům opět nalézt zdravý životní styl a minimalizovat zdravotní rizika spojená s užíváním drog, jako jsou otravy nebo různé infekce. Pro tyto konzumenty drog je k dispozici odborná pomoc, která nabízí různé služby podle specifických kritérií, jako je fáze závislosti, ochota spolupracovat nebo sociální situace. Je důležité, aby byl každý praktický lékař seznámen s těmito službami a věděl o jejich možnostech.

Je nutné si uvědomit, že léčba drogové závislosti představuje značnou zátěž, jak psychickou, tak somatickou, pro samotného pacienta. Tato léčba je organizovaná a systematická, přičemž problémy obvykle nevznikají během krátké doby, ale mohou být důsledkem dlouhodobého procesu, a proto i jejich řešení často vyžaduje více času, než očekáváme. (Ježková, 2021)

Terciální prevence

Terciální prevence se zaměřuje na zamezení zdravotních a sociálních problémů v důsledku rizikového chování, jako je například užívání drog, které může vést k vážným nebo trvalým zdravotním a sociálním následkům. Hlavním cílem terciální prevence je implementace přístupu známého jako Harm Reduction (dále v textu jen „HR“), který se snaží redukovat škody způsobené drogami u těch, kteří nadále užívají drogy a nejsou připraveni s užíváním přestat.

HR se zaměřuje na snižování rizik ohrožujících zdraví a život jedince, jako je šíření infekcí při sdílení injekčního vybavení nebo nechráněný pohlavní styk, a to včetně rizik AIDS a hepatitid B a C. K hlavním metodám HR patří výměna použitého injekčního materiálu za sterilní, poskytování informací o možnostech léčby, poradenství a poučení o rizicích. Důraz je také kladen na podporu bezpečného sexu, včetně distribuce kondomů. (Ježková, 2021)

5.1 Léčba

Většina jedinců, kteří se ocitnou v pasti návykových látek, často dlouho předpokládá, že jsou schopni kdykoliv přestat. Namlouvají si, že mohou přestat kdykoliv kdy chtějí, avšak pokračují v užívání. Často se rozhodují pro léčbu až za podmínek, kdy jsou vystaveni tlaku okolí, zdravotním obtížím, ztrátě zaměstnání, či z donucení z rodinného prostředí a podobně. Ti, kteří se nakonec rozhodnou bojovat a hledat pomoc, mají k dispozici řadu možností. Osoby závislé na nealkoholových drogách mohou nalézt podporu v kontaktních centrech. Využití je možné i v ambulantních poradnách, u psychiatrů nebo psychologů se specializací na závislosti.

Vzhledem k délce užívání a celkovému zdravotnímu i psychickému stavu je doporučována léčba buď ambulantní nebo pobytová. V rámci ambulantní léčby klient dochází do zařízení, kde mu je poskytována léčba. Délka a četnost návštěv se mohou odlišovat v závislosti na typu programu. (Preslová, 2021)

5.2 Preventivní programy

Kapitola se zaměřuje na různé přístupy k drogové prevenci. V ČR patří mezi ty nejznámější: „Projekt REVOLUTION TRAIN“, „Učíme se s policií“, „Bezpečné město“ a „Stop drogám před školou“.

Projekt REVOLUTION TRAIN

Je inovativním přístupem primární drogové prevence prostřednictvím multimediální vlakové soupravy, která nabízí způsob prevence skrze interaktivní a zážitkové vzdělávání. Cílem je oslovit návštěvníky pomocí interakce se všemi jejich smysly a ovlivnit jejich pohled na drogy. Součástí projektu jsou také návazné programy a sběr anonymních dat, která mohou být využita jednotlivými městy k tvorbě koncepcí protidrogové prevence. Základnou této protidrogové iniciativy je nádraží Praha-Dejvice, odkud vlak pravidelně vyjíždí na turné do různých regionů. Trasy se přizpůsobují aktuálnímu zájmu škol a měst. (Revolution-train.cz, ©2014)

Učíme se s policií

Jedná se o projekt, který vznikl jako reakce na narůstající trend distribuce a výroby návykových látek. Stěžejní je poskytování pravidelných lekcí pro žáky od prvních do devátých tříd základní školy. Obsažena jsou témata jako šikana, násilí, týrání apod. Kromě přednáškové činnosti se využívá i videoprojekce a případy z policejní praxe, aby se dětem přiblížil reálný svět. Projekt je obohacen o soutěže, prezentace v regionálním tisku, odměny pro vítěze a návštěvy různých pracovišť policie, což ho činí atraktivním a motivujícím pro účastníky. (Policie ČR, ©2024c)

Bezpečné město

Cílem projektu je zlepšení pocitu bezpečí obyvatel a návštěvníků, čímž se předpokládá zvýšení a vylepšení celkové kvality života. Čerpá ze zkušeností z dlouhodobého boje proti kriminalitě a jiným nežádoucím formám chování. Z těchto zkušeností vyplývá, že úsilí o potlačení těchto jevů vyžaduje aktivní zapojení a spolupráci všech zúčastněných subjektů. Je zásadní pokračovat v prohlubování efektivní spolupráce mezi těmito subjekty s cílem snížit kriminalitu a další formy antisociálního jednání. (Johnová, 2017)

Stop drogám před školou

Smyslem projektu je přímo ovlivnit situaci týkající se držení a užívání návykových látek. Jeho hlavními úkoly jsou minimalizace rizika kontaktu s drogou ve známém prostředí. Je zaměřen na dospívající mládež, neboť ta se jeví jako nejrizikovější. (Telekešová, 2014)

Dílčí závěr z teoretické části

Úvodní kapitola se věnuje samotné kriminalitě a základním souvisejícím pojmům nezbytných pro potřeby práce. Dále jsou uvedeny jednotlivé druhy kriminality a její samotná prevence. Poslední dvě kapitoly rozebírají jednotlivé návykové látky, jejich rozdělení, účinky a prevenci proti drogám.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTI PROSTĚJOV

Město Prostějov o rozloze 39,04 km² je největší městem v prostějovském regionu ležící na Moravě, přesněji na Hané v Olomouckém kraji. (Prostějov statutární město, ©2000–2024) Prostějov je obec s rozšířenou působností (dále v textu jen „ORP“) se správním obvodem o celkové rozloze 59 167 ha a počet obyvatel je v celém ORP Prostějov 97 858 obyvatel (ke dni 31. 12. 2020). Pod ORP spadá celkem 76 obcí včetně obce Prostějov. (Portalobce.cz, ©2010–2024) Na obrázku 1 je zobrazena mapa celého ORP Prostějov.

Obrázek 1 Mapa ORP Prostějov. (Portalobce.cz, ©2010–2024)

7 SOUČASNÁ SITUACE PREVENCE KRIMINALITY A DROGOVÉ PREVENCE

Kapitola je zaměřena na podstatnou oblast současného společenského dění, tedy na prevenci kriminality a drogovou prevenci, neboť ty se jeví v kontextu aktuálního vývoje ve společnosti jako klíčové.

Ve městě Prostějov probíhá řada projektů v rámci sociální, situační a viktimologické prevence. V roce 2022 byl městem Prostějov vytvořen „*Plán prevence kriminality ve městě Prostějov na léta 2022–2025*“. Policie územního odboru Prostějov spolupracuje se starosty obcí, orgány veřejné správy i samotnými občany. Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje zajišťuje informovanost veřejnosti a koordinaci preventivních aktivit. Tato informovanost je prováděna prostřednictvím médií, ale i sociálních sítí a webových stránek. Dále policie pořádá besedy prevence kriminalit pro všechny věkové skupiny a na různá témata. Ministerstvo vnitra České republiky metodicky vede systém prevence kriminality a na místní úrovni se město Prostějov zapojilo poprvé v roce 2001. Mezi lety 2000–2020 bylo zrealizováno víc jak 30 projektů, které stály více jak 30 milionů korun a byly realizovány z rozpočtu města nebo v rámci dotačních projektů. (Petrželová, Šebestík, 2022)

Projekty situační prevence:

- **Městský kamerový dohlížecí systém a pult centralizované ochrany.** Tento projekt slouží k monitoringu závadového jednání občanů, páchání přestupků a správních deliktů, narušování veřejného pořádku a další trestné činnosti. Celý městský kamerový systém byl budován mezi lety 2000–2020 a aktuálně obsahuje 38 kamer na 38 místech a 7 kamer mobilních. V roce 2018 za podpory Olomouckého kraje došlo k modernizaci tohoto systému, kdy došlo k propojení operačního střediska Městské policie Prostějov s pracovištěm PČR.
- **Bezpečnostní stojany pro jízdní kola a forenzní značení syntetickou DNA jízdních kol a invalidních vozíků.** Město Prostějov v reakci na časté krádeže jízdních kol ve 4 etapách po městě rozmístilo 650 bezpečnostních stojanů umožňující zamknout kolo třmene z oceli a půlvložkou FAB zakoupenou majitelem kola. Dosud se nestalo, že by bylo nějaké jízdní kolo z tohoto bezpečnostního stojanu odcizeno. Doplňujícím opatřením k bezpečnostním stojanům město Prostějov spustilo objednávkový systém k forenznímu značení jízdních kol a invalidních vozíků.

Ve třech fázích označeno přes 700 kusí jízdních kol a invalidních vozíků. (Petrželová, Šebestík, 2022)

Projekty sociální prevence:

- **Zájmové aktivity.** Každý rok město Prostějov pořádá pobytové akce pro děti ve věku 6–18 let, které jsou evidovány na oddělení sociální prevence a oddělení sociálně-právní ochrany dětí Odboru sociálních věcí Magistrátu města Prostějov. Pobyty jsou organizovány ve spolupráci se Sportcentrem – Dům dětí a mládeže Prostějov. Aktivity probíhaly prostřednictvím víkendových výletů se zaměřením na pobyt v přírodě se zařazenými preventivními činnostmi. O tyto pobyty je mezi rodiči i dětmi velký zájem.
- **Letní dětský tábor – návazné pobyty pro děti.** Tábory pro děti v péči oddělení sociálně-právní ochrany dětí a oddělení prevence pořádá Odbor sociálních věcí Magistrátu města Prostějov od roku 2003. (Petrželová, Šebestík, 2022)

Projekty informační a primární prevence:

- Skupina prevence Městské policie Prostějov. Tato skupina je tvořena dvěma strážníky, kteří mají za úkol připravovat preventivních akcí a přednáškové činnosti. Preventivní aktivity připravují především pro děti a mládež a seniory, ale působí také na velkých preventivních akcích, jako je Branná soutěž o pohár primátora, O pohár Zdravého města, Den se složkami Integrovaného záchranného systému, Dopravní soutěž mladých cyklistů, Aktivní senior apod.
- Dalšími důležitými neřazenými projekty, ve kterých je v plánu pokračovat – Program Revolution Train (viz kapitola 5.2), Ozbrojený útočník ve školním prostředí (realizátor Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje), Soutěž o pohár primátora a Aktivní senior. (Petrželová a Šebestík, 2022)

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Účel dotazníkového šetření, metody terénního průzkumu, spočívá ve sběru podstatných informací od zkoumaných jedinců. Data je možné získávat jak písemně v podobě tištěných dotazníků, či v elektronické formě v digitální sféře. Charakteristickými rysy dotazníku jsou:

- shromáždění nezbytných informací prostřednictvím subjektivního vyjádření subjektů studie,
- absence přímého kontaktu mezi výzkumníkem a respondentem,
- skutečnost přípravné fáze.

Ostatně jako každá jiná výzkumná technika, i dotazníkové šetření má své výhody i nevýhody. Mezi výhody se řadí možnost zkoumání jevů, které nejsou přímo pozorovatelné (např. postoje a city zkoumaných osob. Absence přímé interakce mezi výzkumníkem a respondentem umožňuje dosažení maximální shodnosti podnětové situace a zvýšení důvěry respondentů v anonymní řešení. Rovněž umožňuje získat data od velkého počtu jedinců s nízkými náklady. Nevýhody zahrnují riziko zkreslení odpovědí respondentů, protože informace jsou zprostředkovány jejich subjektivními výpověďmi. Neexistence přímé interakce může vést k nepochopení otázek nebo špatné interpretaci odpovědí. Formální postupy dotazníkového šetření mohou vyřadit specifické části populace a vést ke zkreslení výsledků. (Skřehot et al., 2021)

Dotazníkové šetření obsahovalo celkem 20 otázek, jedenáct z nich je uzavřených a devět otevřených, z nichž se první čtyři věnovaly osobnosti respondentů pro jejich kategorizaci. Následujících osm otázek bylo směřováno ke kriminalitě v souvislosti s pocitem bezpečí v ORP Prostějov. Závěrečných osm otázek se věnovalo problematice návykových látek (mimo alkohol a cigarety) a dění okolo nich, jejichž účel spočíval v analýze současné situace s návykovými látky a jejich prevencí. Část ohledně kriminality měla za účel zjistit pocit bezpečí v obci, proto jsou tázány otázky především ke zkušenostem s kriminalitou.

Vypracován byl výhradně v elektronické podobě a určen pro obyvatele ORP Prostějov. Distribuoval se prostřednictvím webového odkazu na sociální síti Facebook, kde byl vyvěšen ve skupině „Prostějov bez cenzury“, dále pomocí Messengeru a WhatsAppu a Microsoft Outlooku, díky kterému byl rozeslán i po Magistrátu města Prostějov. Vytvořen byl na webové stránce Google Formuláře, kde se podařilo získat 346 odpovědí.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

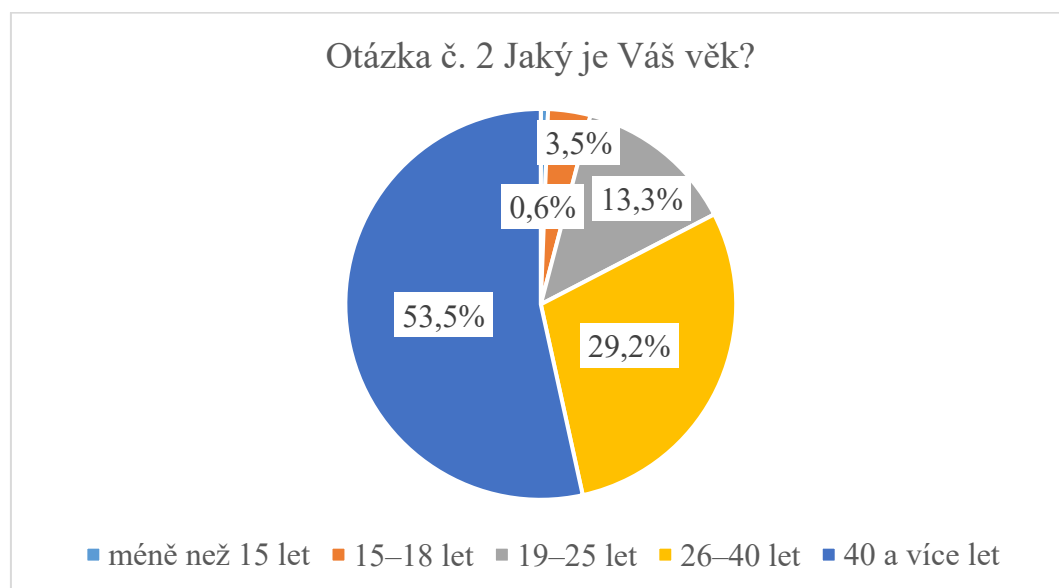
První otázkou bylo zjištěno, že 85 % (294 ze 346) tvořily ženy a 15 % (52 ze 346) muži.

Obrázek 2 Graf otázky č. 1 Jaké je Vaše pohlaví? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Nejpočetnější skupinou v dotazníkovém šetření jsou lidé věkové skupiny 40 let a více, který bylo celkem 53,5 % (185 ze 364). V pořadí druhou skupinou co do počtu respondentů jsou lidé s věkem v rozmezí 26 až 40 let celkem se 29,2 % (101 ze 364). Celkem 13,3 % respondentů (46 ze 346) uvádí věkovou hranici 19 až 25 let. Vzápětí jsou lidé spadající do věkové skupiny 15 až 18 let s procentuálním zastoupením čítajícím 3,5 % (12 ze 346). Nejméně zastoupenou skupinou jsou osoby pod 15 let, kterých bylo pouhých 0,6 % (2 ze 346).

Obrázek 3 Graf otázky č. 2 Jaký je Váš věk? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

V pořadí třetí otázka se dotýká nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů, jejím účelem je analýza možnosti existujícího vztahu mezi úrovní vzdělání a rizikem spojeným s kriminalitou. Největší část, 38,7 %, tvoří lidé se středoškolským vzděláním zakončeným maturitní zkouškou (134 ze 346), Jen o něco méně (129 ze 346) dotázaných disponují vysokoškolským vzděláním se zastoupením 37,3 %. Následují lidé, jež mají vystudovanou střední školu s vyučením – 14,5 % (50 ze 346), se základním vzděláním – 4,9 % (17 ze 346) a s vyšším odborným vzděláním – 4,6 % (16 ze 346).

Obrázek 4 Graf otázky č. 3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 4 Jaký je Váš rodinný stav?

V rámci dalšího zkoumání se čtvrtá otázka zajímá o rodinný stav respondentů a jeho možný vliv na páchaní kriminality a užívání návykových látek. Tato otázka vychází z hypotézy, že rodinný stav může ovlivňovat úroveň stresu, emoční zátěž a další faktory, které mohou přispívat k takovému chování. Zájmem je zejména to, zda existuje nějaký vztah mezi rodinným stavem respondentů (např. svobodní, ženatí/svobodné, rozvedení, vdovci) a jejich zkušenostmi s protiprávním jednáním nebo užíváním návykových látek.

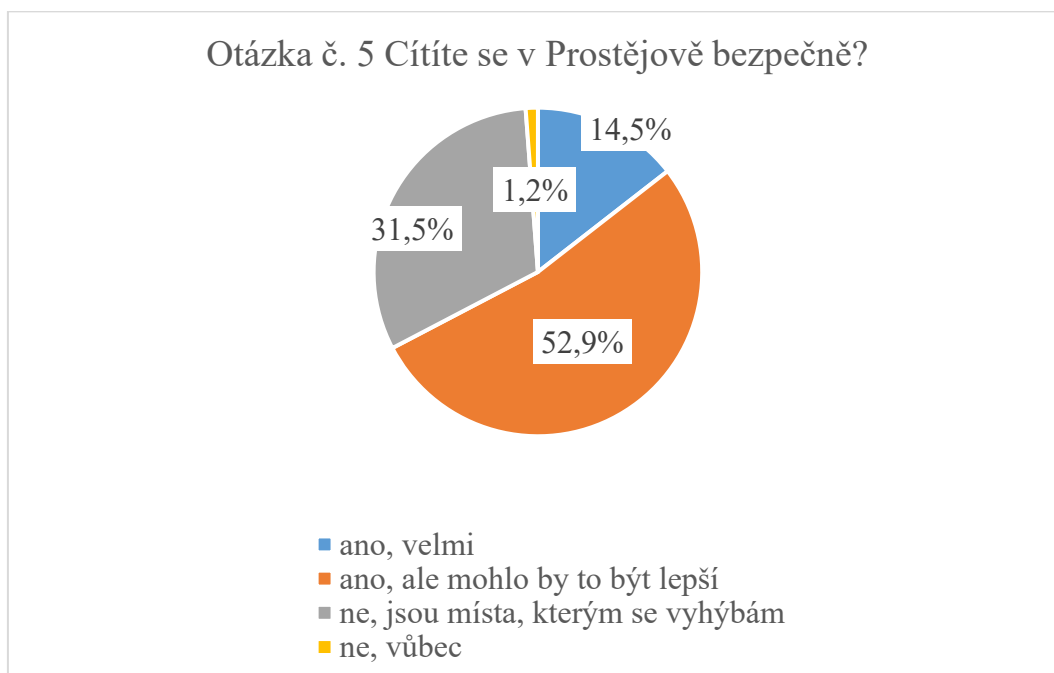
Téměř polovina, přesněji 49,4 % (171 ze 346) dotázaných je ženatých/vdaných, následují ve stejném procentuálním zastoupení skupiny „svobodný/á“ a „partner/partnerka (trvale žijící ve společné domácnosti)“ s 20,5 % (obě skupiny po 71 ze 346). Předposlední skupinu tvoří se 7,5 % (26 ze 346) rozvedení a 2 % (7 ze 346) tvoří skupina „vdovec/vdova“.

Obrázek 5 Graf otázky č. 4 Jaký je Váš rodinný stav? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 5 Cítíte se v Prostějově bezpečně?

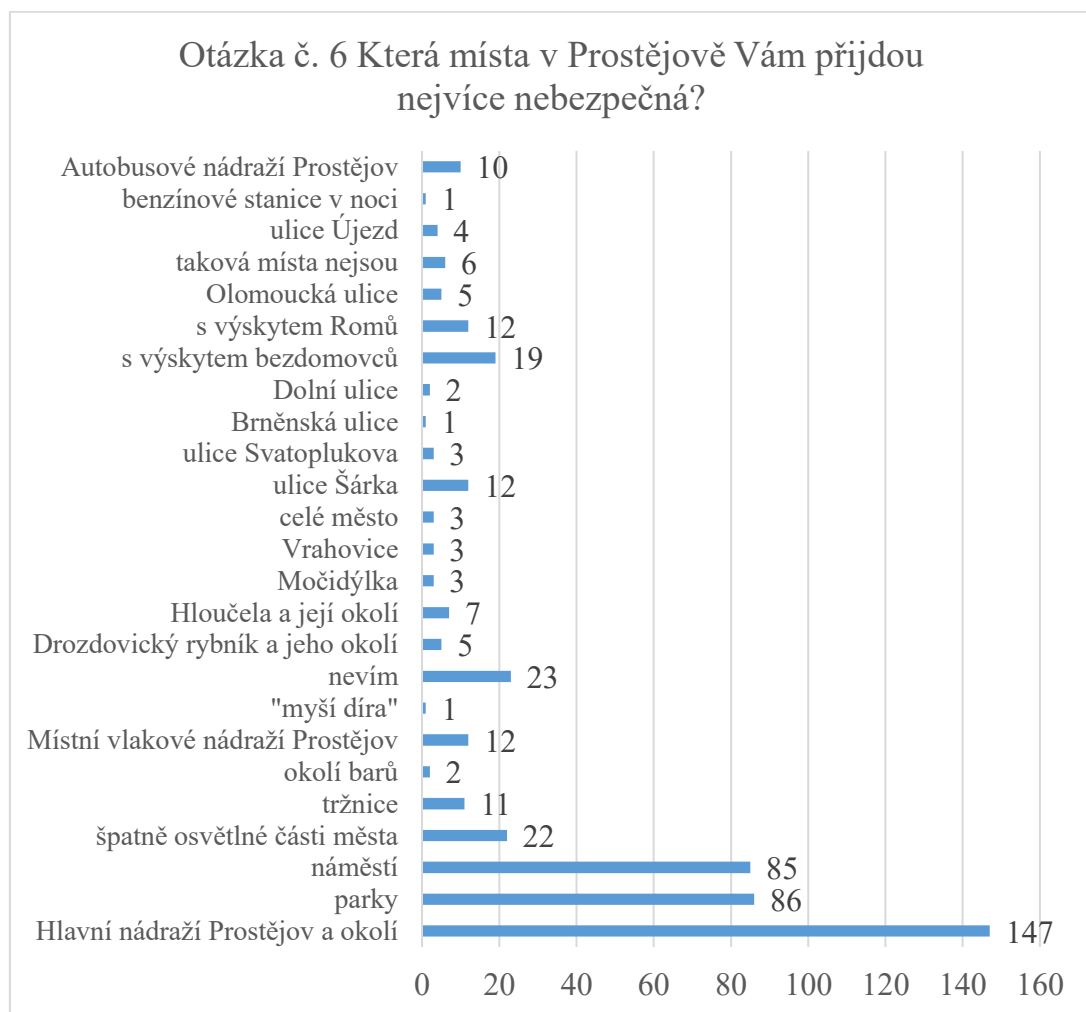
První otázkou mimo osobnosti respondentů je pocit bezpečí. Celkem 14,5 % (50 ze 346) dotázaných se v Prostějově cítí velmi bezpečně, kdežto větší polovina, 52,9 % (183 ze 346) uvádí, že se bezpečně cítí, ale mohlo by to být lepší. Naproti tomu se 31,5 % (109 ze 346) necítí úplně bezpečně a mají místa, kterým se v rámci prevence vyhýbají. Poslední skupinou jsou lidé, jež se bezpečně necítí vůbec – 1,2 % (4 ze 346).

Obrázek 6 Graf otázky č. 5 Cítíte se v Prostějově bezpečně? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 6 Která místa v Prostějově Vám přijdou nejvíce nebezpečná?

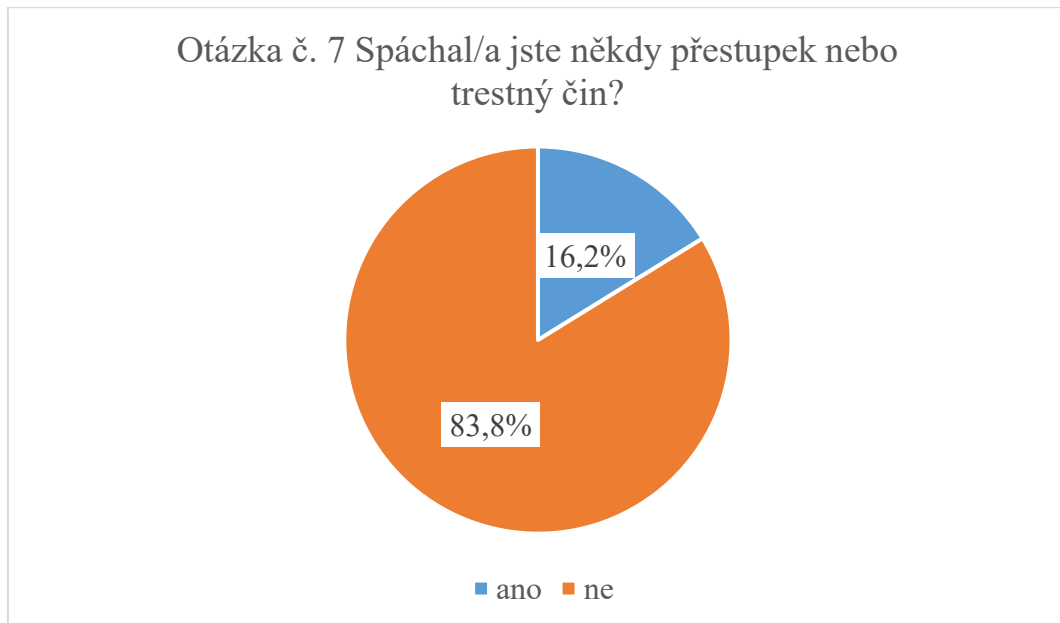
Šestá otázka týkající se nebezpečných míst byla otevřená, kdy dotázaní odpovídali následovně. Nejvíce zmiňovaným nebezpečným místem je „*Hlavní nádraží Prostějov a okolí*“, které bylo uvedeno 147. Po něm následovaly parky (86), náměstí (85). Místa se špatným veřejným osvětlením (22), s výskytem lidí bez domova (19) a s výskytem Romů (12). Mezi dále zmiňované se řadí Místní vlakové nádraží Prostějov (12) a Autobusové nádraží Prostějov (10). Ostatními místy jsou bary a jejich okolí (2), Drozdovický rybník a jeho okolí (5), Hloučela a její okolí (7), ubytovna Močidýlka (3), oblast Vrahovic (3), ulice Šárka (12), ulice Svatoplukova (3), ulice Újezd (4), Brněnská ulice (1), Dolní ulice (2), Olomoucká ulice (5) a benzínové stanice v noci (1). Dále je šestkrát uvedeno, že taková místa se v Prostějově nenachází, dvacet tři neví, tři uvádí celé město a celkem jedenáctkrát je uvedena tržnice. Během vyvěšení dotazníkové šetření pro veřejnost však došlo k její demolici a jednou je uvedena tzv. „*myší díra*“, což je průjezd pod vlakovým mostem v Řiční ulici v Prostějově.

Obrázek 7 Graf otázky č. 6 Která místa v Prostějově Vám přijdou nejvíce nebezpečná?
(zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 7 Spáchal/a jste někdy přestupek nebo trestný čin?

Určení počtu respondentů, kteří se dopustili protizákonného jednání, je klíčové pro posouzení účinnosti dosavadních preventivních opatření. Tato analýza nám umožňuje zhodnotit, jak efektivně jsou stávající preventivní programy v obci ORP Prostějov, a identifikovat případné mezery či nedostatky v jejich provádění. Významná část, 83,8 % (290 ze 346) uvedlo, že se protizákonného jednání nikdy nedopustili a 16,2 % (56 ze 346) naopak ano.

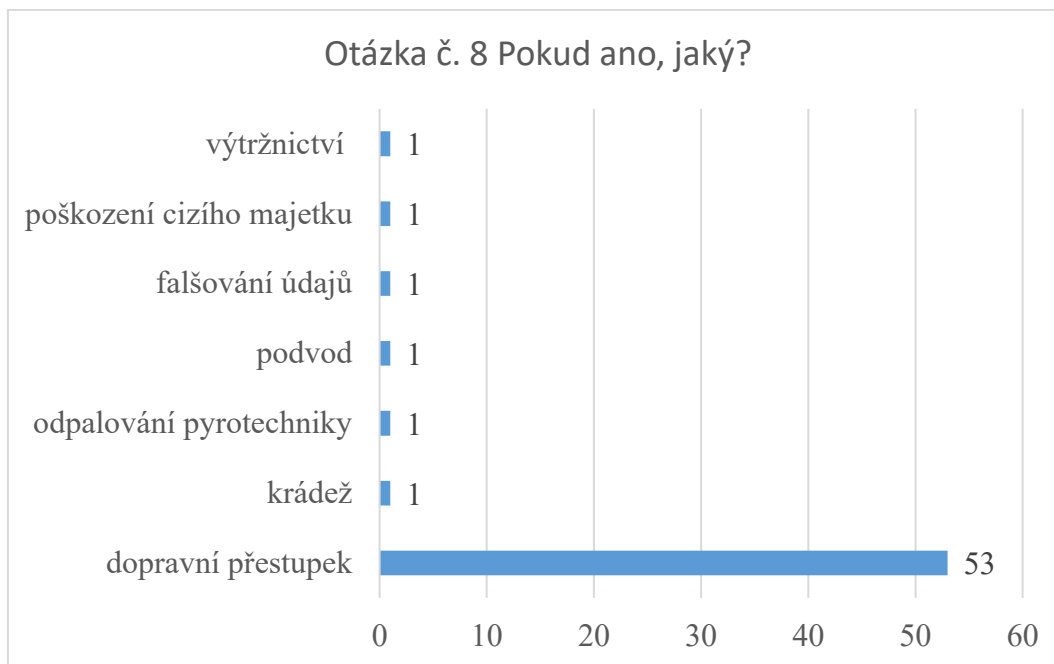

Obrázek 8 Graf otázky č. 7 Spáchal/a jste někdy přestupek nebo trestný čin? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 8 Pokud ano, jaký?

Osmá otázka v dotazníkovém průzkumu, která byla otevřená, navazovala na předchozí otázku a měla za cíl zjistit konkrétní typy protizákonného jednání, jichž se dopustilo celkem 56 respondentů. Tato informace je klíčová pro hlubší porozumění povahy a rozsahu kriminality v dané lokalitě. Analýza těchto dat umožňuje identifikovat specifické formy kriminality, které jsou nejvíce rozšířené, a přesněji určit oblasti, na které by se měla zaměřit preventivní opatření.

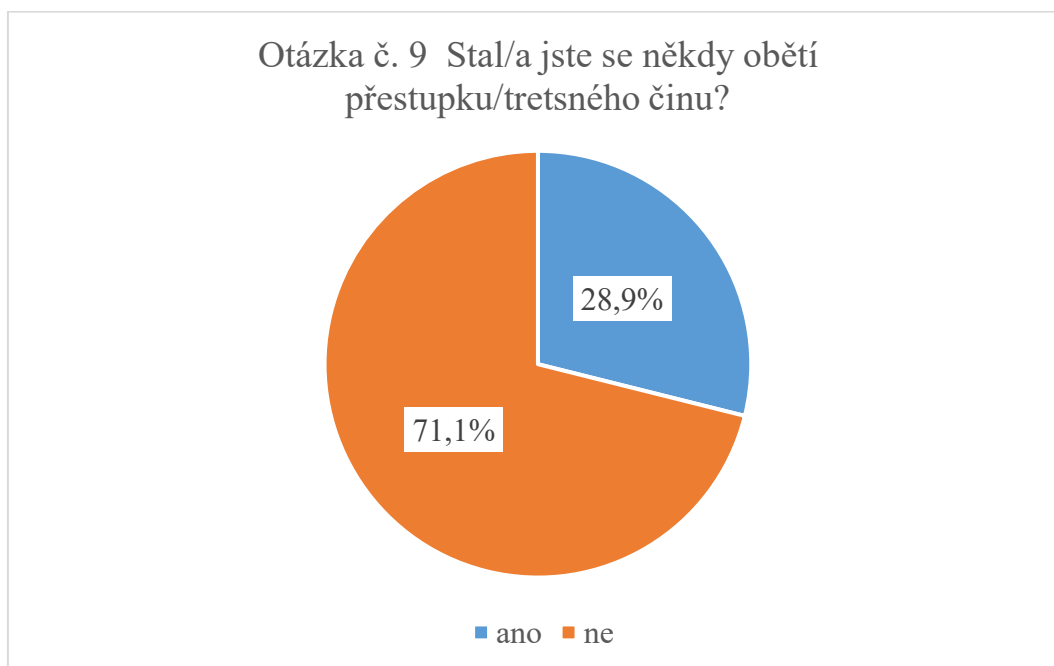
Drtivá většina (53 z 56) se dopustila dopravního přestupku (povolení nejvyšší dovolené rychlosti, jízda na červenou, špatné parkování, telefonování za volantem apod.) Jeden respondent uvedl současně s dopravním přestupkem i podvod, falšování údajů, poškození cizího majetku a výtržnosti. Zbývající dva spáchali krádež a odpalování pyrotechniky.

Obrázek 9 Graf otázky č. 8 Pokud ano, jaký? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 9 Stal/a jste se někdy obětí přešupku/trestného činu?

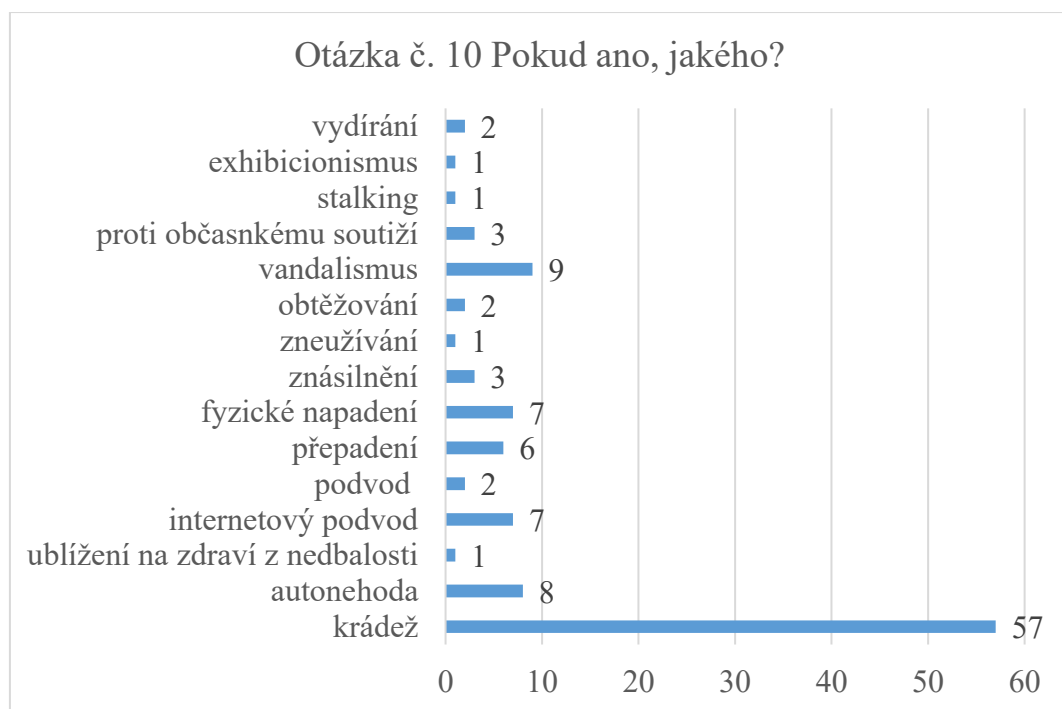
V další otázce měli respondenti objasnit, zda se již někdy v minulosti stali obětí přešupku nebo trestného činu. Celkem 71,1 % (246 ze 346) se obětí v minulosti nestalo. To samé však nelze říci o zbývajících 28,9 % (100 ze 346), jež se stali obětí přešupku či dokonce TČ.

Obrázek 10 Graf otázky č. 9 Stal/a jste se někdy obětí přešupku/trestného činu? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 10 Pokud ano, jakého?

Stejně jako u otázek č. 7 a 8, i mezi otázkami č. 9 a 10 existuje podobná souvislost. Účelem následující otevřené otázky bylo zjistit, jaké formy protiprávního jednání se stali dotazovaní oběťmi. Tato informace je klíčová pro pochopení dynamiky kriminality v dané lokalitě a identifikaci konkrétních rizikových faktorů, které mohou vést k páchaní trestné činnosti. Z celkových 110 odpovědí (někteří se stali obětí vícekrát) převládá krádež, se kterou má zkušenost celkem 57 jedinců. 9 se stalo obětí vandalismu, 8 autonehody, 7 fyzického napadení a totožný počet i internetového podvodu, 6 přepadení, 3 znásilnění a opět stejný počet i obětí jednání proti občanskému soužití, 2 vydírání, obtěžování a blíže nespecifikovaného podvodu a po jednom zneužití, stalkingu, exhibicionismu a ublížení na zdraví z nedbalosti.

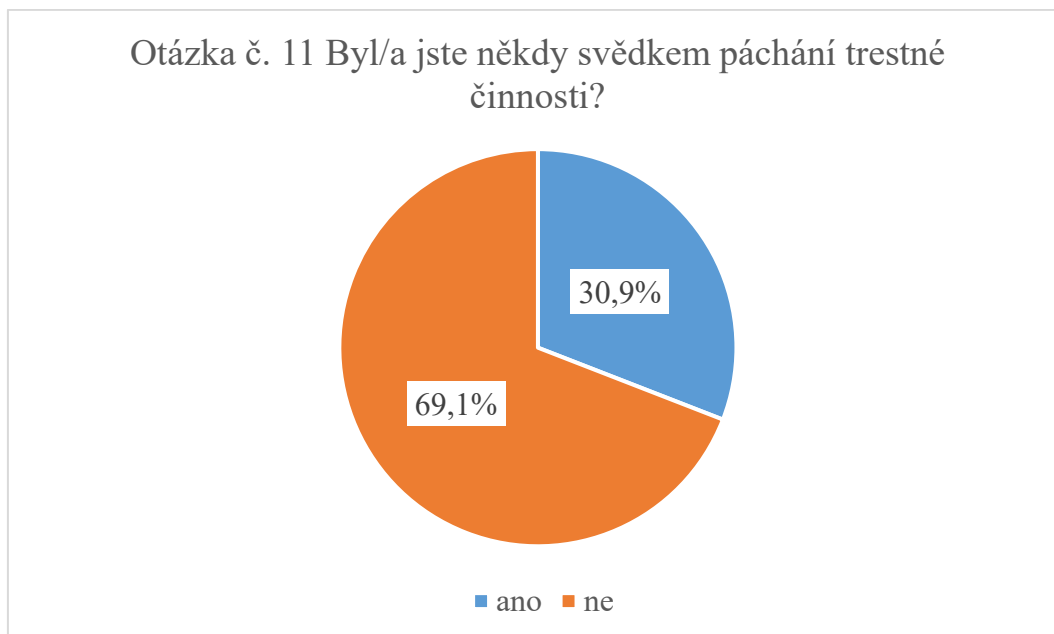

Obrázek 11 Graf otázky č. 10 Pokud ano, jakého? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 11 Byl/a jste někdy svědkem páchaní trestné činnosti?

Další otázka směřovala k zjištění, zda se respondenti někdy v minulosti stali svědky páchaní trestné činnosti. Tento dotaz je klíčový pro analýzu situace kriminality v dané lokalitě, neboť informuje o rozšíření a četnosti trestných činů z pohledu svědků. Zaznamenání této perspektivy je důležité pro zhodnocení vnímané bezpečnosti ve veřejném prostoru a může poskytnout důležité podněty pro zlepšení prevence kriminality.

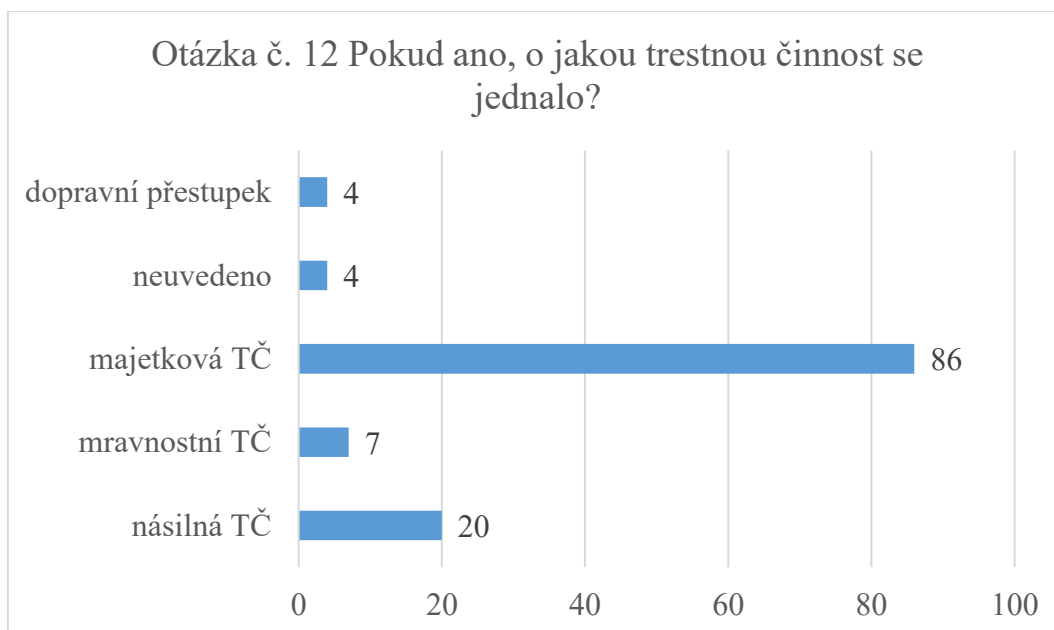
Necelé dvě třetiny, přesněji 69,1 % (239 ze 346) uvedlo že ne, kdežto 30,9 % (107 ze 346) se někdy v minulosti svědkem skutečně stalo.

Obrázek 12 Graf otázky č. 11 Byl/a jste někdy svědkem páchaní trestné činnosti? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 12 Pokud ano, o jakou trestnou činnost se jednalo?

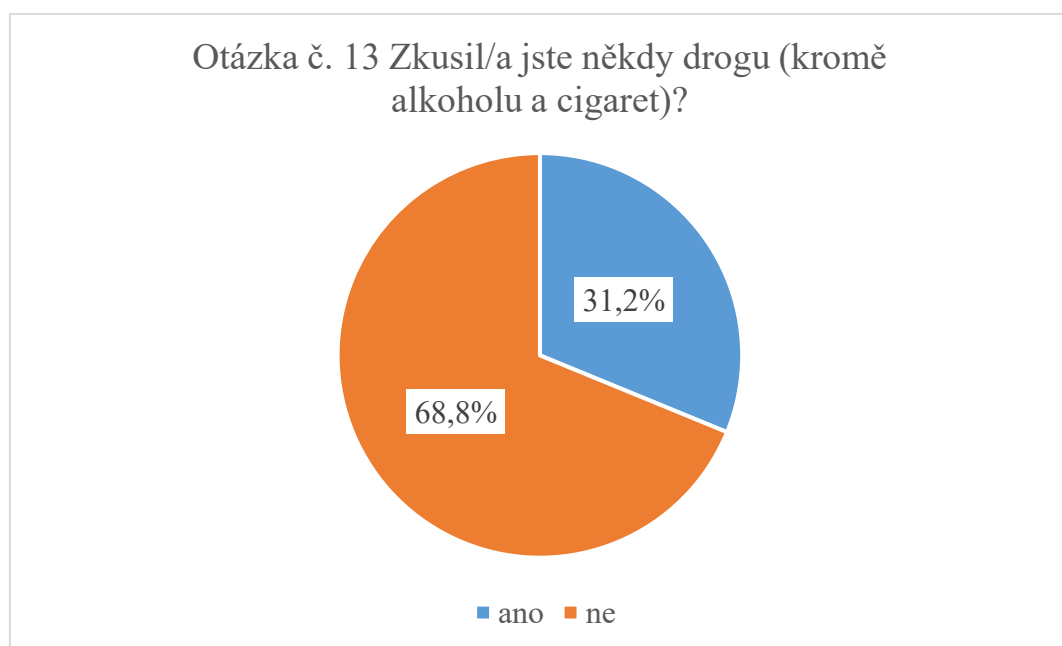
Otázka č. 12 je navazující na otázkou předešlou, neboť se jedinců, kteří se stali svědkem trestné činnosti (107) táže o činnost jakého charakteru se jednalo. Rovněž zde se pár tázaných stalo svědkem vícero činností. Nejzastoupenější je majetková trestná činnost (86), následuje násilná trestná činnost (20), mravnostní trestná činnost (7), dopravní přestupky (4) a celkem 4 jedinci činnost blíže nespécifikovali.

Obrázek 13 Graf otázky č. 12 Pokud ano, o jakou trestnou činnost se jednalo? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 13 Zkusil/a jste někdy drogu (kromě alkoholu a cigaret)?

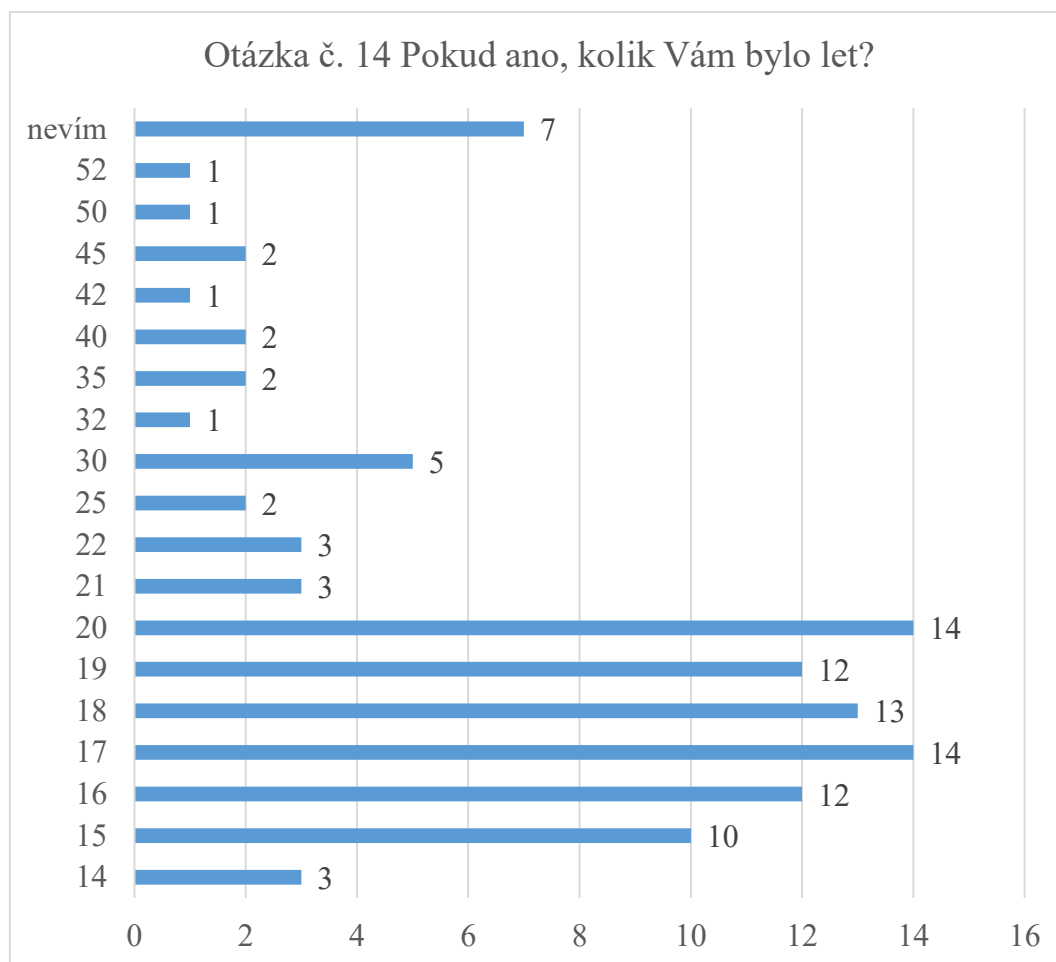
Třináctá otázka je úvodní do části týkající se problematiky užívání návykových látek. Získaná data uvádí, že 68,8 % respondentů (238 ze 346) nikdy nezkusilo žádnou drogu (kromě alkoholu a cigaret), zatímco 31,2 % respondentů (108 ze 346) s ní má osobní zkušenost. Tato informace je důležitá pro posouzení rozsahu užívání návykových látek. Zjištění, že více než třetina respondentů má zkušenost s užíváním drog, naznačuje, že tato problematika není vyžaduje pozornost. Údaje poskytují základ pro další zkoumání faktorů spojených s užíváním drog a navrhování preventivních opatření, která by měla být cíleně zaměřena na snižování rizika spojeného s užíváním návykových látek v obci ORP Prostějov.

Obrázek 14 Graf otázky č. 13 Zkusil/a jste někdy drogu (kromě alkoholu a cigaret)? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 14 Pokud ano, kolik Vám bylo let?

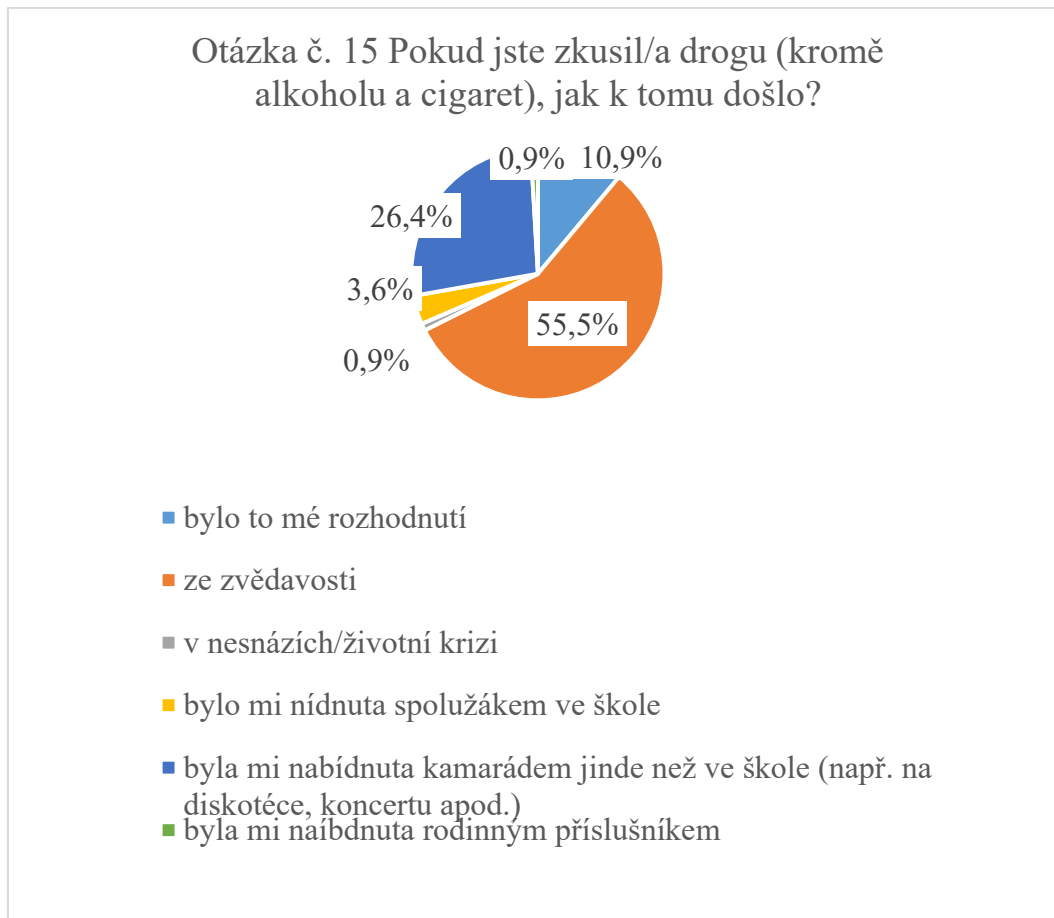
Hlavním cílem otázky bylo zjistit věk, ve kterém 108 dotazovaných osob poprvé zkusilo drogu (kromě alkoholu a cigaret). Ze získaných dat vyplývá, že sedm respondentů uvedlo, že neví, kdy drogu poprvé vyzkoušeli. Mezi těmi, kteří byli schopni uvést věk, bylo nejčastěji uvedeno, že drogu zkoušeli kolem 18. roku věku. Tato informace nám poskytuje vhled do dynamiky počátku užívání návykových látek v dané populaci a pomáhá nám porozumět trendům a vzorcům v rozvoji jejich užívání. Identifikace věkových skupin s nejvyšším rizikem začátku užívání drog nám umožňuje lépe cílit preventivní opatření na ochranu mládeže před rizikovým chováním spojeným s užíváním drog.

Obrázek 15 Graf otázky č. 14 Pokud ano, kolik Vám bylo let? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 15 Pokud jste zkusil/a drogu (kromě alkoholu a cigaret), jak k tomu došlo?

Tato otázka byla otevřená, avšak s předem definovanými možnostmi odpovědí, na niž odpovědělo celkem 110 respondentů, z nichž dva uvedli, že drogu nezkusili. Z těch, kteří odpověděli, celkem 61 respondentů, což představuje 55,5 % ze 110, uvedlo, že drogu (kromě alkoholu a cigaret) zkusili sami pouze ze zvědavosti. Dalších 26,4 % (29 ze 100) respondentů uvedlo, že si drogu vzali po nabídnutí od kamaráda. 10,9 % respondentů si drogu vzalo na základě vlastního rozhodnutí z jiného důvodu než ze zvědavosti. Dohromady 3,6 % (4 ze 110) respondentů si drogu vzalo po nabídnutí od spolužáka ve škole. Nakonec 0,9 % (1 ze 110) respondentů uvedlo, že si drogu vzalo jak v nesnázích/životní krizi, tak i v rámci nabídky ze strany rodinného příslušníka. Tyto údaje poskytují hlubší vhled do motivace začátku užívání drog v dané populaci a umožňují nám lépe porozumět faktorům, které vedou k experimentování s návykovými látkami. Takové informace jsou důležité pro navrhování preventivních programů, které by měly efektivně reagovat na specifické potřeby a motivace jednotlivých jedinců v obci ORP Prostějov.

Obrázek 16 Graf otázky č. 15 Pokud jste zkusil/a drogu (kromě alkoholu a cigaret), jak k tomu došlo? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 16 Jak často drogu (kromě alkoholu a cigaret) užíváte?

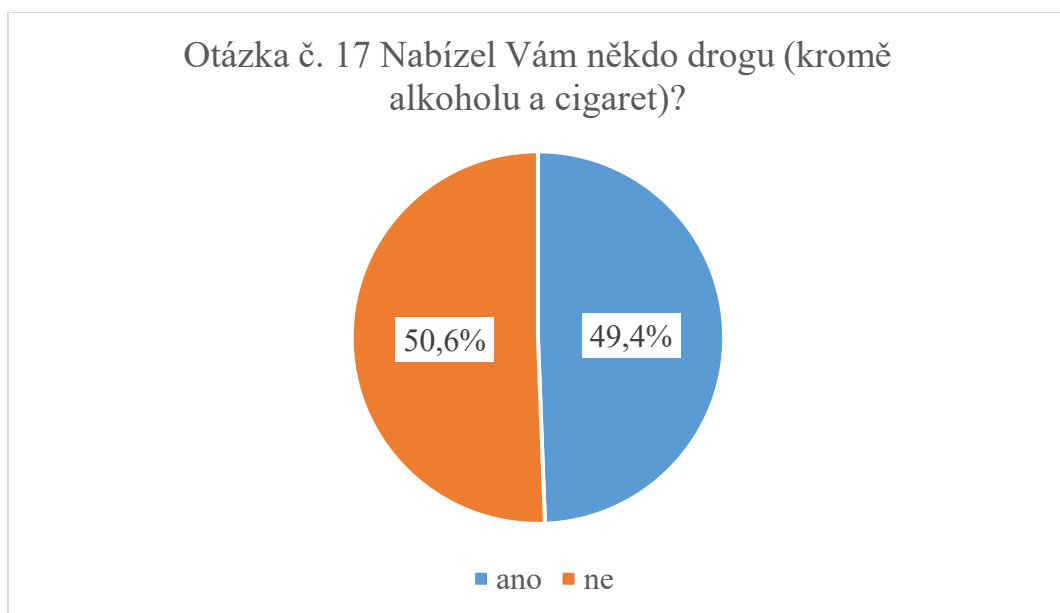

Obrázek 17 Graf otázky č. 16 Jak často drogu (kromě alkoholu a cigaret) užíváte? (zdroj: vlastní zpracování)

Zde odpovědělo celkem 106 respondentů. Jednoznačně nejčastější odpověď tvořící celkem 84,9 % (90 ze 106) zní, že jí zkusili pouze jednou, příležitostně je užívá 12,3 % (13 ze 106), 1,9 % (2 ze 106) pravidelně a 0,9 % (1 ze 106) denně.

Otázka č. 17 Nabízel Vám někdo drogu (kromě alkoholu a cigaret)?

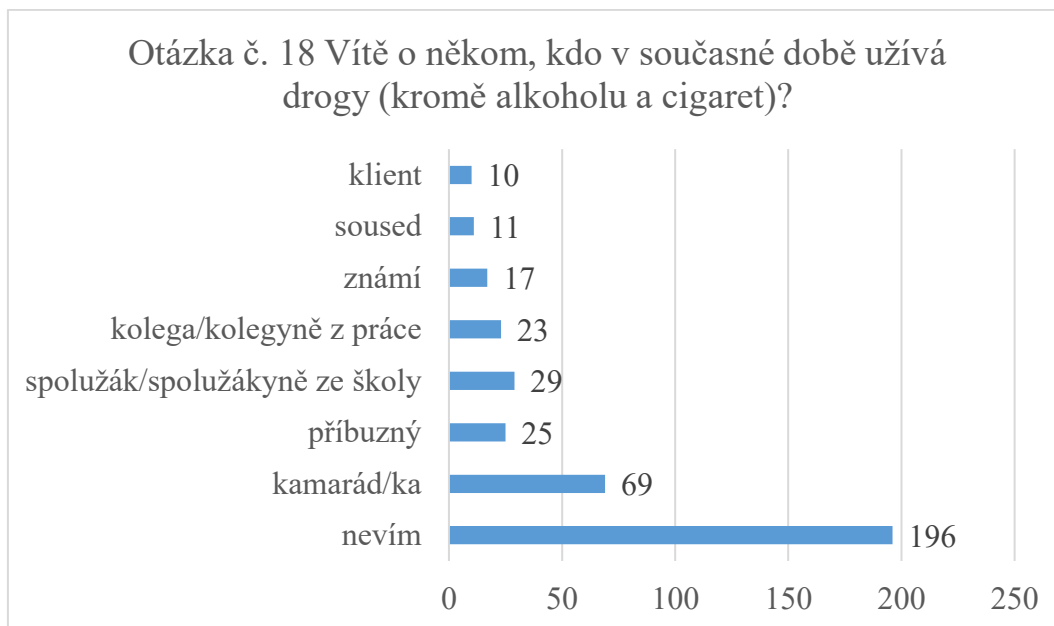
Téměř polovině respondentům, konkrétně 49,4 % (171 ze 346), drogy (kromě alkoholu a cigaret) byly nabídnuty, zatímco zbylých 50,6 % (175 ze 346) uvedlo, že jim droga prozatím nabídnuta nebyla. Tato data poskytují důležitý pohled na rozsah expozice návykovým látkám. Identifikace této dynamiky je zásadní pro navrhování preventivních strategií a intervencí, které by měly cíleně reagovat na rizikové situace spojené s užíváním návykových látek v obci ORP Prostějov.

Obrázek 18 Graf otázky č. 17 Nabízel Vám někdo drogu (kromě alkoholu a cigaret)?
(zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 18 Víte o někom, kdo v současné době užívá drogy (kromě alkoholu a cigaret)?

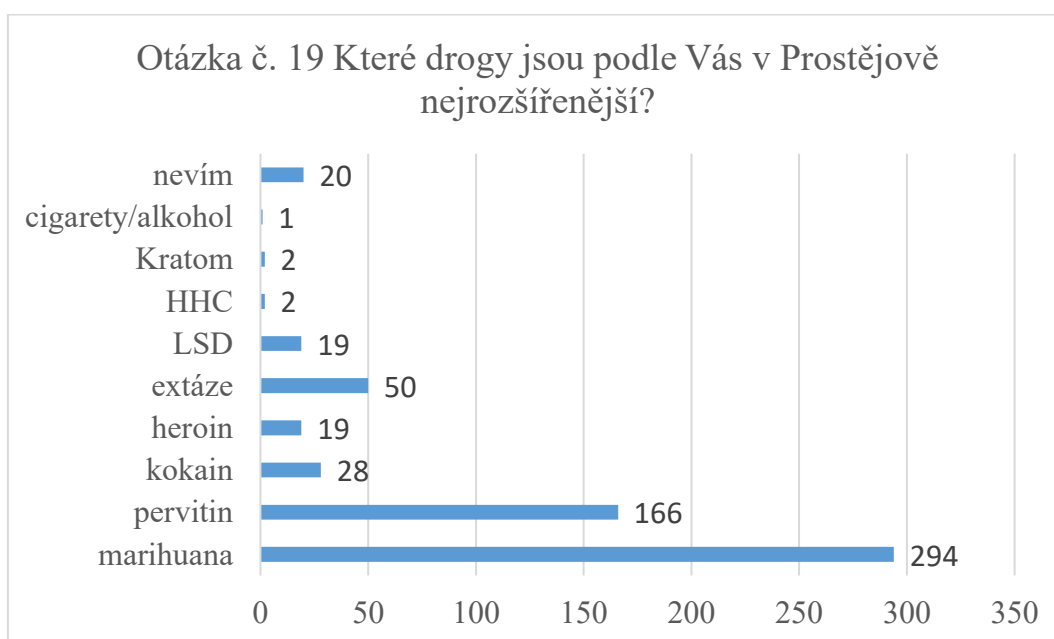
V pořadí již osmnáctá otázka je zaměřena na skutečnost, zda někteří tázaní znají uživatele návykových látek (kromě alkoholu a cigaret). Celkový počet odpovědí čítá na 380 z toho důvodu, že někteří znají uživatele více než jednoho. Nejčastější odpovědí však bylo „nevím“, což uvedlo na 196 respondentů. Nejčastějším uživatelem jsou dle výsledků dotazníkového šetření kamarádi (69), dále spolužáci ze školy (29), za nimi následují rodinní příbuzní (25), kolegové z práce (23), „známí“ (17), sousedé (11) a klienti z povolání (10).

Obrázek 19 Graf otázky č. 18 Víte o někom, kdo v současné době užívá drogy (kromě alkoholu a cigaret)? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 19 Které drogy jsou Vás v Prostějově nejrozšířenější?

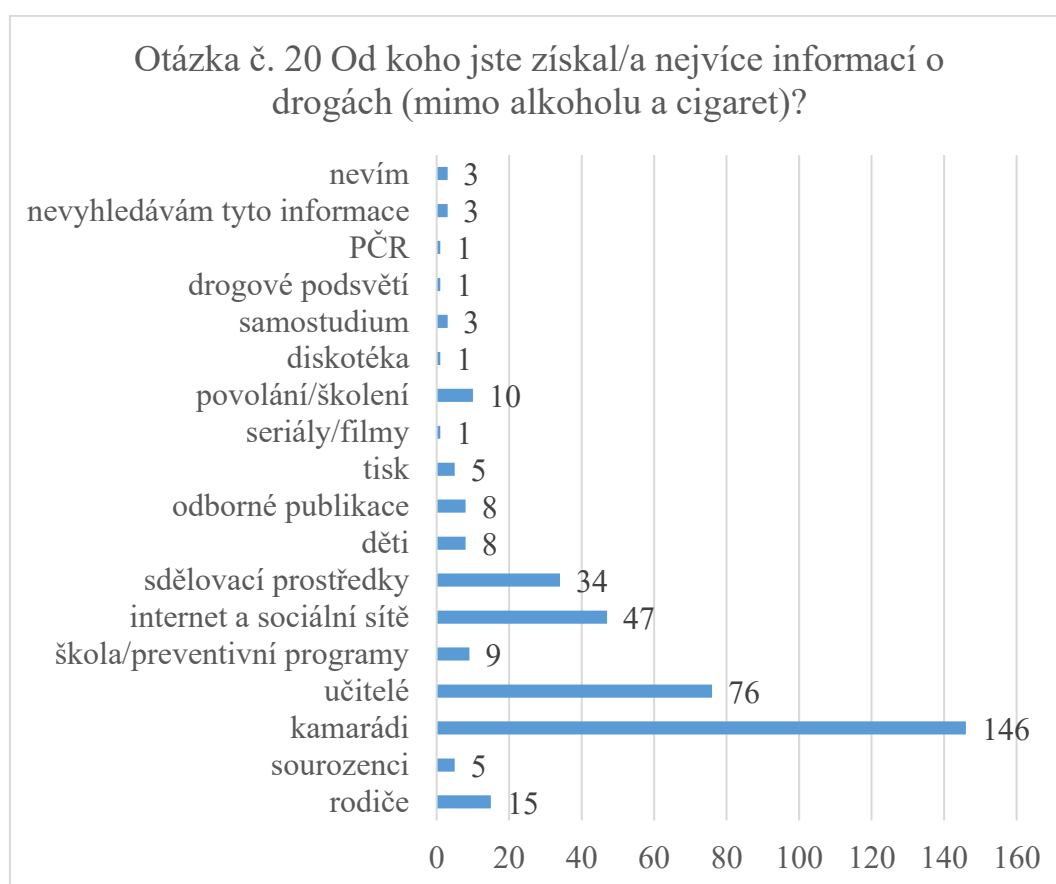
Předposlední, tedy devatenáctá otázka je zaměřena na názory respondentů v souvislosti s nejrozšířenějšími návykovými látkami v Prostějově. Bylo možné označit více odpovědí či dopsat jiné. Nejpočetnější je již tradičně marihuana (294), po ní následuje pervitin (166), extáze (50), kokain (28), heroin (19), LSD (19), HHC (2), kratom (2) a cigarety a alkohol (1). Celkem 20 uvedlo „nevím“.

Obrázek 20 Graf otázky č. 19 Které drogy jsou podle Vás v Prostějově nejrozšířenější? (zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 20 Od koho jste získal/a nejvíce informací o drogách (mimo alkoholu a cigaret)?

Závěrečná otázka byla otevřeného charakteru, avšak bylo možné do ní vepsat i ostatní zdroje, které nebyly uvedeny. I zde někteří uvedli více zdrojů, neboť celkový součet zdrojů čítá 376. Nejvíce tázání získávají informace od svých kamarádů (146). Následují učitelé (76), internet a sociální sítě (47), sdělovací prostředky (34), rodiče (15), povolání/školení (10), škola/preventivní programy (9), děti a odborné publikace (oba po 8), sourozenci a tisk (oba po 5), samostudium (3) a po jednom PČR, drogové podsvětí, diskotéka a seriály/filmy. Třikrát byla zmíněna skupina „nevím“ a „nevyhledávám tyto informace“.

Obrázek 21 Graf otázky č. 20 Od koho jste získal/a nejvíce informací o drogách (mimo alkoholu a cigaret)? (zdroj: vlastní zpracování)

Porovnány byly otázky č. 1, 2, 13 a 14 týkající se pohlaví, věku, zda respondent zkusil návykovou látku a kolik mu tehdy bylo let. Ze získaných dat bylo zjištěno, že celkem ze 108 respondentů návykovou látku zkusilo 88 žen, což je 81,5 % z celku a 20 mužů, což je 18,5 %. Je třeba brát v potaz, že z celkového počtu respondentů tvoří ženy 85 %. Z toho tedy vyplývá, že je stejný poměr žen a mužů z celkových odpovědí a v porovnání pohlaví a alespoň jednou užití návykové látky.

Dále bylo zjištěno, že jedna osoba ve věku 15–18 let drogu zkusila, ale neuvedla, kolik jí tehdy bylo let. Ve věkovém rozpětí 19–25 let drogu zkusilo celkem 21 dotázaných (19,4 % z celku, co drogu někdy zkusilo), z nichž jeden respondent zkusil návykovou látku již ve 14 letech. Dále pak 2 respondenti v 15 letech, 4 v 16 letech, 5 v 17 letech, 2 v 18 letech, 5 v 19 letech 1 ve 20 letech, a také 1 v 22 letech. Největší zastoupení respondentů, kteří drogu někdy zkusili, bylo ve věkovém rozpětí 26–40 let. V tomto rozpětí už někdy užilo drogu 47 dotázaných, což tvoří 43,5 % z celku. Věkové rozpětí prvního osobního setkání s drogou bylo v rozmezí od 14 let do 30 let. V této kategorii nejvíce osob zkusilo drogu v 17 letech (7 odpovědí) a ve 20 letech (7 odpovědí). Další věkovou kategorií jsou osoby ve věku 40 let a více, v níž drogu někdy zkusilo 39 osob, což tvoří 36,1 % z celku. V této kategorii byl uveden nejnižší věk 15 let a nejvyšší 50 let. V tomto věkovém rozpětí návykovou látku zkusilo nejvíce respondentů ve věku 18 let (5 odpovědí), 20 let (6 odpovědí) a 30 let (4 odpovědi). Ze získaných dat vyplývá, že se užívání návykových látek netýká pouze mladých lidí, ale mnoho osob se setkalo poprvé s návykovými látkami i v pozdějším věku. Z tohoto důvodu je nutné, aby byla drogová prevence zaměřena také na obyvatele již v produktivním věku a kampaně necílily pouze na děti.

Dílčí závěr dotazníkového šetření: Z dotazníkového šetření vyplývá, že je v ORP Prostějov několik míst označených respondenty jako rizikové. Jedním z nejrizikovějších míst je „*Hlavní nádraží Prostějov*“ a jeho okolí, a dále pak následují parky a náměstí. Dalším zjištěním je, že přes 28 % dotázaných osob bylo obětí přestupku nebo trestného činu. Nejčastěji bylo v této souvislosti zmiňovaný přestupek/trestný čin krádež, vandalismus a internetový podvod. Svědkem páchaní trestné činnosti bylo přes 30 % respondentů, a to především charakteru majetkové trestné činnosti a násilné trestné činnosti. Ze získaných dat bylo zjištěno, že v obecném měřítku bylo každému druhému dotázanému nabídnuta návyková látka, přes 30 % respondentů osobně drogu zkusilo, ze zvědavosti (55,5 %), byla mu nabídnuta kamarádem jinde než ve škole (26,4 %) nebo to bylo jeho vlastní rozhodnutí (10,9 %). Většina respondentů však zkusila pouze jednou (84,9 %) nebo ji užívají pouze příležitostně (12,3 %). Pravidelně drogy konzumuje pouze jeden dotázaný. Respondenti si myslí, že je v ORP Prostějov nejrozšířenější drogou marihuana, pak pervitin, na třetím místě MDMA / extáze a kokain. Ve 146 případech respondent získal nejvíce informací o návykových látkách od svých kamarádů, pak od učitelů v 76 případech a z internetu a sociálních sítí (47 případů) a sdělovacích prostředků (34 případů).

Po porovnání jednotlivých znaků a získaných dat z dotazníkové šetření bylo zjištěno nejvíce osob, které drogu někdy osobně zkusili užívat, ve věkové kategorii 26–40 let a první ji konzumovali v 17 nebo 20 letech. Také bylo zjištěno, že návykovou látkou někdy zkusilo 36,1 % osob ve věku 40 let a více ve věkovém rozpětí 15–50 let.

9 ISHIKAWA DIAGRAM

Ishikawa diagram, rovněž nazývaný jako diagram „rybí kosti“ je nástroj, jež se používá k zjišťování problémů v systémech. Demonstruje, jak jsou vzájemně propojeny příčiny a následky, a umožňuje analyzovat, co se v systémech, procesech a produktech děje nesprávně. Užíván je v situacích, kdy je zapotřebí provést analýzu složitých problémů nebo identifikovat příčiny problémů v systému.

Výhodami jsou:

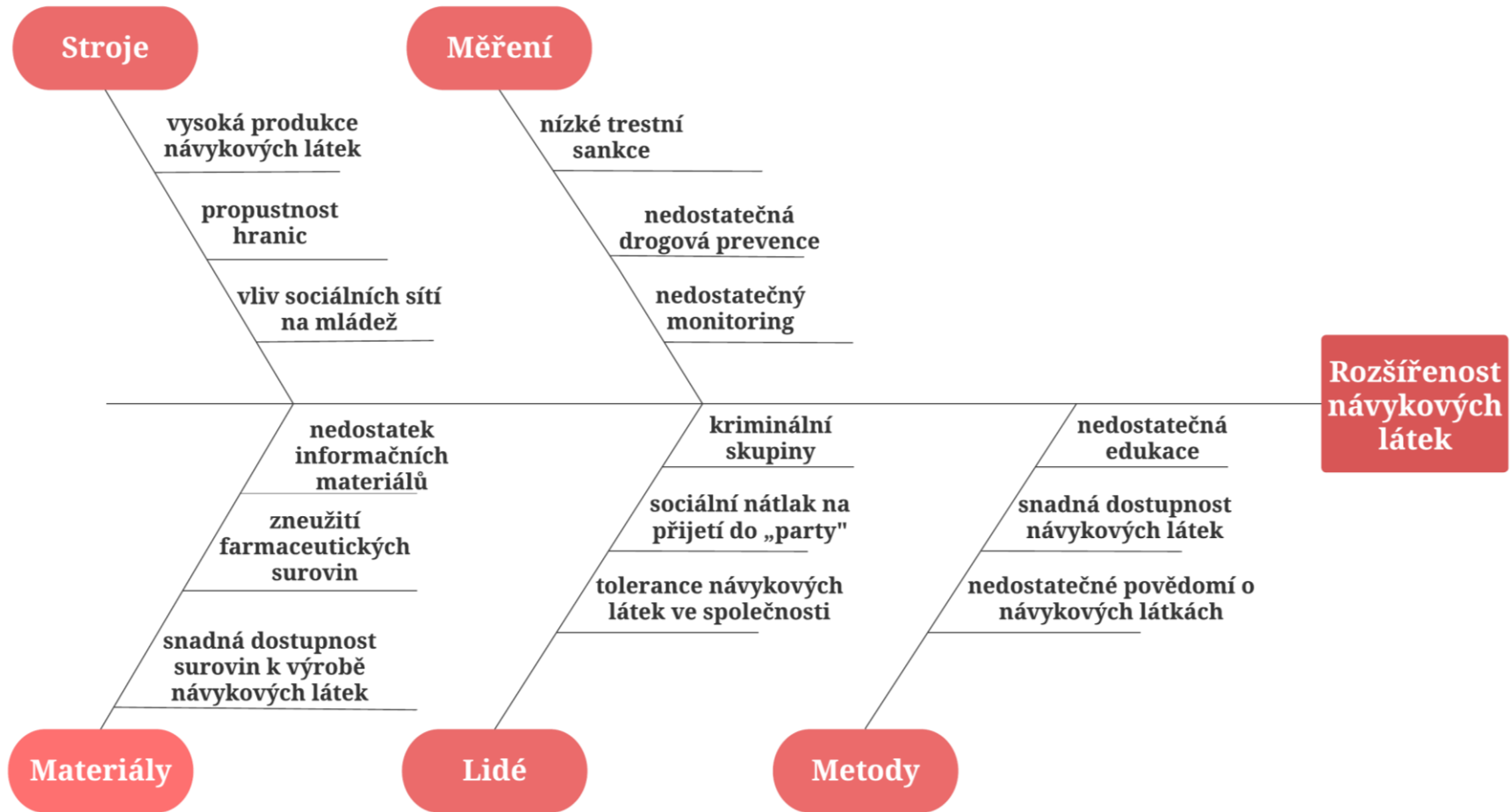
- identifikace základní příčiny problému,
- usnadněná komunikace při práci v týmech,
- vizuální uspořádání informací a další.

Nevýhody tvoří např.:

- časová náročnost,
- obtížný výklad v případě nevhodně zvolené struktury,
- riziko přehlédnutí vzájemného ovlivňování faktorů. (Safety Culture, ©2024)

Na základě studie Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost „*Wastewater analysis and drugs – a European multi-city study*“ (česky: „*Analýza odpadních vod a drog – studie více evropských měst*“), kde bylo studováno 75 evropských měst bylo zjištěno, že ČR je na špici v užívání návykových látek. (EMCDDA, ©2024) Tuto teorii potvrzuje dotazníkové šetření, ve kterém bylo zjištěno, že 30 % dotázaných návykovou látku skutečně požilo a 50 % byla nabídnuta. Z tohoto důvodu byl problémem pro 5M diagram (stroje, měření, materiály, lidé, metody) zvolena „*Rozšířenost návykových látek*“.

Pod skupinu stroje byla definována vysoká produkce návykových látek, jež je doložena Českou tiskovou kanceláří (ČTK, 2019), dále propustnost hranic a vliv sociálních sítí na mládež. V rámci kategorie měření byly definovány nízké trestní sankce, nedostatečná drogová prevence a nedostatečný monitoring. Pod materiály spadá nedostatek informačních materiálů, zneužívání farmaceutických surovin a snadná dostupnost surovin k výrobě návykových látek. Mezi skupinu lidé byly zařazeny kriminální skupiny, dále sociální nátlak na přijetí do „party“ a tolerance návykových látek ve společnosti. Poslední skupinou jsou metody, kterou tvoří nedostatečná edukace, snadná dostupnost návykových látek a nedostatečné povědomí o návykových látkách.

Obrázek 22 Ishikawa diagram. (zdroj: vlastní zpracování)

10 NÁVRH OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STAVU PREVENCE KRIMINALITY A DROGOVÉ PREVENCE

Na základě získaných dat bylo navrženo několik možných opatření ke zlepšení současného stavu v prevenci kriminality a drogové prevence.

V dotazníkovém šetření bylo respondenty uvedeno několik míst v ORP Prostějov, která považují za riziková. Nejrizikovějším místem je „*Hlavní nádraží Prostějov*“, parky a náměstí. Tato místa jsou veřejná, proto je navrhováno, aby v těchto místech byly posíleny pořádkové hlídky Městské policie Prostějov, a to především ve večerních hodinách. Respondenti také uváděli, že za nebezpečná místa v ORP Prostějov považují rovněž neosvětlená místa ve městě. Z tohoto důvodu by měla být veřejná prostranství ve městě a ORP zkontrolována a zajistit na takových místech dostatečné veřejné osvětlení.

Dále bylo zjištěno, že mnoho osob bylo svědkem nebo dokonce obětí trestné činnosti. Návrhem pro zlepšení současného stavu je pořádání kurzů sebeobrany, především pro ženy, pod vedením zkušeného lektora a příslušníka PČR.

Podle studie Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost jsou čeští občané jedněmi z největších konzumentů drog v Evropě. Asi v 50 % byla respondentovi někdy nabízena návyková látka a přes 30 % respondentů ji někdy zkusilo konzumovat. Věk první zkoušky drogy byl v mnoha případech docela nízký. Tato věková hranice se nejčastěji pohybovala v rozpětí 14 až 20 let. Dotázaní uvedli, že nejvíce informací o návykových látkách získali především od svých kamarádů a až na druhé pozici se dostaly informace od učitelů a ze školy. Na základě zjišťování kořenových příčin v Ishikawa diagramu na obrázku 22 bylo identifikováno několik možných důvodů pro rozšířenost návykových látek. Z diagramu vyplývá, že se příčiny týkají především nedostatečné drogové prevence a edukace v této problematice, vliv sociálních sítí na mládež, tolerance návykových látek ve společnosti, nedostatečné povědomí o škodlivosti, rozšířenosti a dopadech návykových látek a nedostatek informačních materiálů. Z tohoto důvodu je navrženo, aby se preventivní programy se zaměřením na drogovou prevenci orientovaly na děti a mládež ve věku od 14–18 let. V této drogové prevenci by se měly objevovat informace konkrétní, a ne pouze obecné, jak je tomu ve většině takových programech. Měly by být mládeži prezentovány charakteristiky jednotlivých návykových látek, jejich krátkodobé, a především dlouhodobé účinky na organismus, ale rovněž jaké jsou následky užívání drog v budoucím životě.

Tyto preventivní programy a přednášky by ale měly dětem vysvětlovat a utvrzovat je v tom, že návykové látky nejsou prostředkem, jak se zavděčit ostatním a zvyšovat si tak sociální status. Měly by se zaměřovat, jak drogy odmítat, a vysvětlovat jim, že takový odmítavý postoj k drogám je správný a žádoucí. Za tímto účelem bylo vytvořeno několik propagačních a informačních infografik s cílem zvyšovat povědomí o návykových látkách u dětí a mládeže, ale i u dospělých. Jednotlivé infografiky lze najít v přílohách P I až P V na konci práce.

ZÁVĚR

V bakalářské práci bylo hlavním cílem navrhnout opatření ke zlepšení současné prevence kriminality a drogové prevence na základě analýzy dat praveného dotazníkového šetření u obyvatelstva obce s rozšířenou působností Prostějov. K dosažení hlavního cíle byly stanoveny tyto dílčí cíle: zpracování literární rešerše daného tématu, provedení dotazníkového šetření a analýza dat z hlediska prevence kriminality a drogové prevence ve vybrané obci. V teoretické části byla použita metoda literární rešerše a metoda dedukce. V praktické části byla využita metoda dotazníkového šetření a analýza získaných dat. Dále byl zpracován Ishikawa diagram zkoumající příčiny zvoleného problému „rozšířenost návykových látek“.

Z výsledků práce je patrné, že prevence kriminality i drogová prevence není v ORP Prostějov na dostatečné úrovni. Důkazem je skutečnost, že se téměř třetina respondentů již osobně setkala s protiprávním jednáním, nebo se v minulosti stali oběťmi. Obdobně je to i s návykovými látkami, se kterými má osobní zkušenost rovněž necelá třetina respondentů a polovině byla nabízena. Vzhledem k těmto zjištěním je nezbytné přijmout opatření ke zlepšení současné situace v oblasti prevence kriminality a drogové prevence. Mezi navrhovaná opatření lze zahrnout vzdělávání dětí o problematice návykových látek již ve školním prostředí, např. formou speciálních lekcí či workshopu. Jako dalšími může být vyvěšení informačního letáku, který se nachází v příloze P I a P II na konci práce a sdílení infografiky na Instagramu PČR, ta se rovněž nachází na konci práce v přílohách P III až P V. Zavedení těchto doplňujících opatření by mohlo posílit celkový účinek prevence kriminality a drogové prevence v obci ORP Prostějov a přispět k vytvoření bezpečnějšího a zdravějšího prostředí pro všechny obyvatele. Navrhovaná opatření by měla směřovat k posílení preventivních programů, spolupráci mezi institucemi, a zvýšení povědomí veřejnosti o rizicích kriminality a užívání návykových látek.

Definované cíle bakalářské práce byly splněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALCOHOL AND DRUG FOUNDATION, 2023. *Opium*. Online. Adf.org.au. Dostupné z: <https://adf.org.au/drug-facts/opium/>. [cit. 2024-04-23].

ALCOHOL AND DRUG FOUNDATION, 2024. *MDMA*. Online. Adf.org.au. Dostupné z: <https://adf.org.au/drug-facts/mdma/>. [cit. 2024-04-24].

CANVA. Online. Canva.com. Dostupné z: <https://www.canva.com>. [cit. 2024-04-29].

ČESKO, 2009. *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 4. 2024*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40> [cit. 21. 4. 2024].

ČTK, 2019. *Smutný rekord. Česko je pervitinová velmoc, 9 z 10 vyroben v EU našla policie u nás*. Online. Aktualne.cz. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-je-velmoci-vyroby-pervitinu-9-z-10-vyrobena-policiste-v/r~a4b4b08e886711e993a6ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-29].

DEPARTMENT OF HEALTH AND AGED CARE, 2021. *Types of drugs*. Online. Health.gov.au. Dostupné z: <https://www.health.gov.au/topics/drugs/about-drugs/types-of-drugs>. [cit. 2024-04-23].

DRUGS.COM, ©2000-2024. *Marijuana: Effects, Medical Uses and Legalization*, Online. Drugs.com. Dostupné z: <https://www.drugs.com/illicit/marijuana.html>. [cit. 2024-04-23].

EDELSTEIN, Arnon, 2016. Rethinking Conceptual Definitions of the Criminal Career and Serial Criminality. Online. *Trauma, Violence and Abuse*. Roč. 17, č. 1, s. 62. ISSN 15248380. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26638383>. [cit. 2024-04-21].

EMCDDA, ©2024. *Wastewater analysis and drugs — a European multi-city study*. Online. EMCDDA.europa.eu. Dostupné z: <https://safetyculture.com/topics/ishikawa-diagram/>. [cit. 2024-04-29].

EUROPEAN MONITORING CENTRE FOR DRUGS AND DRUG ADDICTION, nedatováno. *Heroin drug profile*. Online. Emcdda.europa.eu. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/heroin_en. [cit. 2024-04-23].

FIRSTOVÁ, Jana a ZÁMEK, David, 2021. *Prevence kriminality - nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-057-8.

FIRSTOVÁ, Jana, 2021. *Kriminologie a prevence kriminality I: úvod do studia*. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. Praha: Armex Publishing. ISBN 978-80-87451-83-0.

FREILICH, Joshua D. a NEWMAN, Graeme R., 2024. *Situational Crime Prevention*. Online. Oxford Research Encyclopedia of Criminology. Roč. 2017, s. 1. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.3>. [cit. 2024-04-22].

GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana, 2019. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-554-5.

JEŽKOVÁ, Monika, 2021. *Protidrogová prevence*. Online. In: Bezpecnaplzen.eu. Dostupné z: <https://bezpecnaplzen.eu/projekty/protidrogova-prevence/>. [cit. 2024-04-23].

JOHNOVÁ, Markéta, 2017. *Projekt "Bezpečné město"*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/projekt-bezpecne-mesto-207655.aspx>. [cit. 2024-04-24].

KRAJ VYSOČINA, ©2024. *Program Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2024*. Online. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4125375. [cit. 2024-04-21].

LUCID SOFTWARE INC., ©2024. Online. Lucid.co. Dostupné z: <https://lucid.co>. [cit. 2024-04-29].

LUCOVIČ, Matěj, 2024. *Vláda se shoduje na možnosti pěstovat konopí doma, uvolnění pro komerční trh je zatím věcí diskuse*. Online. In: Ct24.ceskatelevize.cz. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/vlada-se-shoduje-na-moznosti-pestovat-konopi-doma-uvolneni-pro-komercni-trh-je-zatim-veci-diskuse-346425>. [cit. 2024-04-23].

MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY, ©2024. *Protidrogová prevence*. Online. Praha.eu. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/odbory/odbor_sociálních_veci/protidrogova_politika/index.html. [cit. 2024-04-25].

MAHDALÍČKOVÁ, Jana, 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-589-4.

MAREŠOVÁ, Alena; HAVEL, Radovan; MARTINKOVÁ, Milada a TAMCHYNA, Miroslav, 2015. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-149-3.

MEDLINEPLUS.COM, ©2023. *Drug Use and Addiction*. Online. Medlineplus.gov. Dostupné z: <https://medlineplus.gov/druguseandaddiction.html>. [cit. 2024-04-25].

MIKOLÁŠKOVÁ, Lucie, 2019. *Latentní kriminalita a metody jejího zjišťování*. Bakalářská práce. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut - AMBIS, Katedra bezpečnosti a práva.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2024a. *Asistent prevence kriminality*. Online. Prevencekriminality.cz. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/apk/>. [cit. 2024-04-22].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2024b. *Domovník - preventista*. Online. Prevencekriminality.cz. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/domovnik/>. [cit. 2024-04-22].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2024c. *Prevence kriminality*. Online. Prevencekriminality.cz. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>. [cit. 2024-04-25].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2024d. *Preventivní projekty Bezpečná lokalita a Bezpečná země*. Online. Prevencekriminality.cz. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/bezpecna-lokalita/>. [cit. 2024-04-22].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2024e. *Projekty prevence kriminality*. Online. Prevencekriminality.cz. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/projekty/>. [cit. 2024-04-30].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, ©2024f. *Prevence kriminality*. Online. Mvcr.cz. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>. [cit. 2024-04-22].

MOHAMMADI NEVISI, Hassan, 2019. *16 Types of Crime Prevention*. Online. 2019-3-14, roč. 11, č. 3. ISSN 24761311. Dostupné z: <https://doi.org/10.19080/JFSCI.2018.11.555814>. [cit. 2024-04-21].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2024a. *Amfetaminy a jejich deriváty: speed, pervitin*. Online. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/261-amfetaminy-a-jejich-derivaty>. [cit. 2024-04-23].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2024b. *Kokain*. Online. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/262-kokain>. [cit. 2024-04-23].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2024c. *Halucinogenní drogy: LSD*. Online. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/306-lsd>. [cit. 2024-04-23].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2024d. *Heroin*. Online. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/247-heroin>. [cit. 2024-04-23].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2024e. *Opiáty*. Online. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/245-opiaty>. [cit. 2024-04-23].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2024f. *Těkavé látky: lepidla, aerosoly, rozpouštědla*. Online. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <httphttps://www.nzip.cz/clanek/246-tekave-latkys://www.nzip.cz/clanek/245-opiaty>. [cit. 2024-04-23].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2024g. *Závislost na lécích: sedativa*. Online. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/781-zavislost-na-lecich-sedativa>. [cit. 2024-04-23].

NATIONAL INSTITUTE ON DRUG ABUSE, 2017. *MDMA (Ecstasy) Abuse Research Report: What is MDMA?* Online. Nida.nih.gov. Dostupné z: <https://nida.nih.gov/publications/research-reports/mdma-ecstasy-abuse/what-mdma>. [cit. 2024-04-24].

NATIONAL INSTITUTE ON DRUG ABUSE, 2018. *What is heroin and how is it used?: Heroin Research Report*. Online. In: Nida.gov. Dostupné z: <https://nida.nih.gov/publications/research-reports/heroin/what-heroin>. [cit. 2024-04-23].

NATTRASS, William, 2022. *How did Czechia become the meth capital of Europe?* Online. In: Expats.cz. Dostupné z: <https://www.expats.cz/czech-news/article/how-did-czechia-become-the-meth-capital-of-europe>. [cit. 2024-04-23].

ODBOR PREVENCE KRIMINALITY, 2018. *Specifické programy prevence kriminality*. Online. Mvcr.cz. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/specificke-programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>. [cit. 2024-04-22].

ODBOR STATISTIK ROZVOJE SPOLEČNOSTI, ©2024. *Kriminalita v ČR a EU*. Online. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/221256712/08000923.pdf/cc393f0e-fdf0-4e33-9bd0-4fee030b3f10?version=1.1>. [cit. 2024-04-25].

PERCIVAL, Kahlya, 2023. *Global Crime Dynamics: Unraveling Complexities and Strategizing for a Safer World*. Online. Mooresearch.org. Dostupné z: <https://www.mooresearch.org/post/global-crime-dynamics-unraveling-complexities-and-strategizing-for-a-safer-world>. [cit. 2024-04-06].

PETRŽELOVÁ, Gabriela a ŠEBESTÍK, Libor, 2022. *Plán prevence kriminality ve městě Prostějově na léta 2022–2025*. Online. Prostějov. Dostupné také z: <https://www.prostejov.eu/cs/aktuality-archiv/plan-prevence-kriminality-na-obdobi-2022-2025.html>.

POLICIE ČR, ©2024a. *Odbor obecné kriminality*. Online. Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskp-ook-odbor-obecne-kriminality.aspx>. [cit. 2024-04-21].

POLICIE ČR, ©2024b. *Odbor hospodářské kriminality*. Online. Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskp-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>. [cit. 2024-04-05].

POLICIE ČR, ©2024c. *Učíme se s policií*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-ucime-se-s-policii.aspx>. [cit. 2024-04-24].

PORTALOBCE.CZ, ©2010-2024. *Charakteristika zájmového území*. Online. In: Portalobce.cz. Dostupné z: https://www.portalobce.cz/povodnovy-plan/orppro_charakteristika-zajmoveho-uzemi. [cit. 2024-04-24].

PRESLOVÁ, Ilona, 2021. *Jak vypadá léčba?* Online. In: Sancedetem.cz. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/jak-vypada-lecba>. [cit. 2024-04-23].

PROSTĚJOV STATUTÁRNÍ MĚSTO, ©2000-2024. *O městě*. Online. In: Prostejov.eu. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/obcan/o-meste/>. [cit. 2024-04-24].

REVOLUTIONTRAIN.CZ, ©2014. *Projekt*. Online. Revolutiontrain.cz. Dostupné z: <https://www.revolutiontrain.cz/v2/projekt.php>. [cit. 2024-04-25].

RŮŽIČKOVÁ, Sylvie, 2022. *Hospodářská kriminalita*. Diplomová práce. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní.

SAFETY CULTURE, ©2024. *Ishikawa Diagram: A Guide*. Online. Safetyculture.com. Dostupné z: <https://safetyculture.com/topics/ishikawa-diagram/>. [cit. 2024-04-29].

SCHNEIDER, Stephen, 2015. *Crime Prevention*. Second. Canada: Taylor & Francis Group. ISBN 978-1-4987-2197-4.

SKŘEHOT, Petr; MAREK, Jakub; VARGOVÁ, Slavomíra a VANCL, David, 2021. *METODIKA PRO SBĚR A VYHODNOCENÍ DAT*. Online. 1. Dostupné také z: https://www.spcr.cz/images/320_2021_Metodika_sber_dat_HO.pdf.

STAŇKOVÁ, Lenka; ŠČERBA, Filip a VICHLENDÁ, Milan, 2014. *Násilná kriminalita*. Teoretik. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-069-7.

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV, 2024a. *Amfetaminy a jejich deriváty: speed, pervitin*. Online. Gzip.cz. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/261-amfetaminy-a-jejich-derivaty>. [cit. 2024-04-23].

SVATOŠ, Roman, 2016. *Prevence kriminality*. Druhé aktualizované vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú. ISBN 978-80-7556-009-4.

ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, 2017. *Majetková kriminalita a její prevence*. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.

TELEKEŠOVÁ, Ivana, 2014. *Stop drogám před školou*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stop-drogam-pred-skolou.aspx>. [cit. 2024-04-24].

TRNKOVÁ, Michaela, 2019. *Vývoj a struktura kriminality v ČR*. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

VYTELL, Kim, 2023. *Hard vs Soft Drugs*. Online. Avenuesrecovery.com. Dostupné z: <https://www.avenuesrecovery.com/understanding-addiction/common-addiction-questions/hard-vs-soft-drugs/>. [cit. 2024-04-23].

ZACHRANNY-KRUH.CZ, ©2024. *Drogy a závislost na nich*, nedatováno. Online. Zachranny-kruh.cz. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/kriminalita-rizikove-chovani/drogy/co-je-zavislost.html>. [cit. 2024-04-23].

ZEMAN, Petr; ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, 2015. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-151-6.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
APK	asistent prevence kriminality
ČR	Česká republika
HR	Harm Reduction
ORP	obec s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky
TČ	trestný čin
TZ	trestní zákoník

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Mapa ORP Prostějov. (Portalobce.cz, ©2010–2024).....</i>	<i>33</i>
<i>Obrázek 2 Graf otázky č. 1 Jaké je Vaše pohlaví? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>37</i>
<i>Obrázek 3 Graf otázky č. 2 Jaký je Váš věk? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>37</i>
<i>Obrázek 4 Graf otázky č. 3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 5 Graf otázky č. 4 Jaký je Váš rodinný stav? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>39</i>
<i>Obrázek 6 Graf otázky č. 5 Cítíte se v Prostějově bezpečně? (zdroj: vlastní zpracování) ..</i>	<i>39</i>
<i>Obrázek 7 Graf otázky č. 6 Která místa v Prostějově Vám přijdou nejvíce nebezpečná? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>40</i>
<i>Obrázek 8 Graf otázky č. 7 Spáchal/a jste někdy přestupek nebo trestný čin? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>41</i>
<i>Obrázek 9 Graf otázky č. 8 Pokud ano, jaký? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>42</i>
<i>Obrázek 10 Graf otázky č. 9 Stal/a jste se někdy obětí přestupku/trestného činu? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>42</i>
<i>Obrázek 11 Graf otázky č. 10 Pokud ano, jakého? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>43</i>
<i>Obrázek 12 Graf otázky č. 11 Byl jste někdy svědkem páchaní trestné činnosti? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>44</i>
<i>Obrázek 13 Graf otázky č. 12 Pokud ano, o jakou trestnou činnost se jednalo? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>44</i>
<i>Obrázek 14 Graf otázky č. 13 Zkusil/a jste někdy drogu (kromě alkoholu a cigaret)? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>45</i>
<i>Obrázek 15 Graf otázky č. 14 Pokud ano, kolik Vám bylo let? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>46</i>
<i>Obrázek 16 Graf otázky č. 15 Pokud jste zkusil/a drogu (kromě alkoholu a cigaret), jak k tomu došlo? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>47</i>
<i>Obrázek 17 Graf otázky č. 16 Jak často drogu (kromě alkoholu a cigaret) užíváte? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>47</i>
<i>Obrázek 18 Graf otázky č. 17 Nabízel Vám někdo drogu (kromě alkoholu a cigaret)? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>48</i>
<i>Obrázek 19 Graf otázky č. 18 Víte o někom, kdo v současné době užívá drogy (kromě alkoholu a cigaret)? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>49</i>
<i>Obrázek 20 Graf otázky č. 19 Které drogy jsou podle Vás v Prostějově nejrozšířenější? (zdroj: vlastní zpracování).....</i>	<i>49</i>
<i>Obrázek 21 Graf otázky č. 20 Od koho jste získal/a nejvíce informací o drogách (mimo alkoholu a cigaret)? (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>50</i>
<i>Obrázek 22 Ishikawa diagram. (zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>54</i>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Rozdělení návykových látek. (Drogy a závislost na nich, nedatováno)24

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Informační leták „*Žijte život bez drog*“

Příloha P II: Informační leták „*Proč říct ne drogám*“

Příloha P III: Infografika „*10 důvodů proč žít bez drog*“

Příloha P IV: Infografika „*10 důvodů proč žít bez drog*“ strana první

Příloha P V: Infografika „*10 důvodů proč žít bez drog*“ strana druhá

Příloha P VI: Dotazníkové šetření

PŘÍLOHA P I: INFORMAČNÍ LETÁK „ŽIJTE ŽIVOT BEZ DROG“

**ŽIJTE ŽIVOT
BEZ DROG**

Proč říci NE drogám?

Drogy mohou způsobit vážné zdravotní problémy a mohou vést k sociálním a právním problémům.
Řekněte NE drogám a řekněte ANO zdravému a šťastnému životu.

Jak říci NE drogám?

Budte pevní a jasní ve svém rozhodnutí nebrat drogy. Hledejte podporu u přátel a rodiny. Zapojte se do aktivit, které vás baví a naplňují.

Proč nebrat drogy? Protože peněženka vám poděkuje!

Kdo potřebuje drogy, když můžete utratit peníze za skvělé jídlo, nové oblečení nebo dokonce na dovolenou snů?

Drogy mohou způsobit vážné zdravotní problémy. Myslete na to jako na investici do vašeho zdraví. Když neberete drogy, ušetříte na nákladech na lékařskou péči v budoucnosti.

Drogy mohou způsobit problémy se zákonem. To je jako dostat pokutu za parkování, když jste mohli zaparkovat o pár bloků dál zdarma. Ušetřete peníze tím, že se vyhnete problémům se zákonem.

Takže pamatujte, říci NE drogám je jako říci ANO své peněžence!

PŘÍLOHA P III: INFOGRAFIKA „DESET DŮVODŮ PROČ ŽÍT BEZ DROG“

PŘÍLOHA P IV: INFOGRAFIKA „10 DŮVODŮ PROČ ŽÍT BEZ DROG“ STRANA PRVNÍ

PŘÍLOHA P V: INFOGRAFIKA „10 DŮVODŮ PROČ ŽÍT BEZ DROG“ STRANA DRUHÁ

Více radosti z koníčků a zájmů ve volném čase

Osoba, která žije bez drog, má větší možnosti volby mezi různými způsoby trávení volného času. Naopak závislý člověk často ztrácí tuto možnost svobodné volby.

Větší úspěšnost ve škole i v práci

Užívání drog může negativně ovlivnit poznávací schopnosti, což má dopad na akademické výsledky a úroveň vzdělání. Lidé, kteří jsou zdraví a psychicky vyrovnaní, často dosahují lepších výsledků v práci. Navíc mnoho zaměstnavatelů, jak doma, tak v zahraničí, provádí testy na přítomnost drog u svých zaměstnanců.

Lepší schopnost překonávat problémy

Osoba, jejíž mozek a psychika fungují normálně, má větší schopnost efektivně řešit problémy. Takový jedinec se dokáže lépe uvolnit a odreagovat, má schopnost svěřit se a najít si rady od ostatních.

Více peněz na dobré věci

Peníze, které by jinak byly vynaloženy na drogy, je možné využít k vlastnímu prospěchu, pro blaho svých blízkých nebo k podpoře jiných dobrých účelů.

Lepší vzhled

U lidí užívajících drogy je častěji pozorována nezdravá pokožka, pobledlost a někdy dokonce stopy po sebepoškozování.

PŘÍLOHA P VI: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření k bakalářské práci

Dobrý den,

jmenuji se Jakub Prokop a jsem studentem oboru Ochrana obyvatelstva na Fakultě logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Žádám Vás o vyplnění dotazníku, jež slouží v rámci bakalářské práce na téma "Problematika prevence kriminality a drogové prevence ve vybrané obci" ke zpracování praktické části práce. Dotazník je zcela anonymní a slouží výhradně pro potřeby bakalářské práce.

Děkuji za vyplnění.

** Označuje povinnou otázku*

1. Jaké je Vaše pohlaví? *

Označte jen jednu elipsu.

Muž

Žena

Jiné

2. Jaký je Váš věk? *

Označte jen jednu elipsu.

Méně než 15 let

15-18 let

19-25 let

26-40 let

40 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Označte jen jednu elipsu.

- Základní
- Střední s vyučením
- Střední s maturitní zkouškou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Jaký je Váš rodinný stav? *

Označte jen jednu elipsu.

- Svobodný/á
- Partner/partnerka (trvale žijící ve společné domácnosti)
- Ženatý/vdaná
- Vdovec/vdova
- Rozvedený/a

5. Cítíte se v Prostějově bezpečně? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, velmi
- Ano, ale mohlo by to být lepší
- Ne, jsou místa, kterým se vyhýbám
- Ne, vůbec

6. Která místa v Prostějově Vám přijdou nejvíce nebezpečná? *

7. Spáchal/a jste někdy přestupek nebo trestný čin? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

8. Pokud ano, jaký?

9. Stal/a jste se někdy obětí přestupku/trestného činu? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

10. Pokud ano, jakého?

11. Byl/a jste někdy svědkem páčání trestné činnosti? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

12. Pokud ano, o jakou trestnou činnost se jednalo?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Násilná trestná činnost (například vraždy, loupeže, vydírání apod.)

Mravnostní trestná činnost (například znásilnění, kuplířství apod.)

Majetková trestná činnost (například krádež, loupež apod.)

Jiné: _____

13. Zkusil/a jste někdy drogu (kromě alkoholu a cigaret)? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

14. Pokud ano, kolik Vám bylo let?

15. Pokud jste zkusil/a drogu (kromě alkoholu a cigaret), jak k tomu došlo?

Označte jen jednu elipsu.

- Bylo to mé rozhodnutí
- Ze zvědavosti
- V nesnázích nebo v životní krizi
- Byla mi nabídnuta spolužákem ve škole
- Byla mi nabídnuta kamarádem jinde než ve škole (například na diskotéce, na koncertu apod.)
- Jiné: _____

16. Jak často drogu (kromě alkoholu a cigaret) užíváte?

Označte jen jednu elipsu.

- Zkusil jsem ji jednou
- Příležitostně
- Pravidelně
- Denně

17. Nabízel Vám někdo drogu (kromě alkoholu a cigaret)? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne

18. Víte o někom, kdo v současné době užívá drogy (kromě alkoholu a cigaret)? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Nevím
 Kamarád/ka
 Příbuzný
 Spolužák/spolužákyně ze školy
 Kolega/kolegyně z práce
 Jiné: _____

19. Které drogy jsou podle Vás v Prostějově nejrozšířenější? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Marihuana (tráva)
 Pervitin (perník, péčko, piko)
 Kokain (koks)
 Heroin
 Extáze (éčko)
 LSD
 Jiné: _____

20. Od koho jste získal/a nejvíce informací o drogách (mimo alkoholu a cigaret)? *

Označte jen jednu elipsu.

- Rodiče
 Sourozenci
 Kamarádi
 Učitelé
 Jiné: _____